

گزارش الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۵

مهرماه ۱۳۹۳

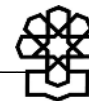
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

دفتر: مطالعات اجتماعی

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
۱. اهمیت آموزش های فنی و حرفه ای	۲
۲. ارائه دهندگان آموزش های فنی و حرفه ای در ایران	۴
۳. پیشینه آموزش های فنی و حرفه ای	۵
۴. الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه ای	۸
۵. چارچوب سیاست ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه ای از نگاه اسناد بین المللی (یونسکو - یونیوک)	۱۱
۶. طراحی مفهومی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه ای	۱۳
۷. برخی از چالش های نظام آموزش فنی و حرفه ای کشور	۲۲
نتیجه گیری	۲۶
پیوست ها	۲۷
منابع و مآخذ	۶۶

گزارش الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

چکیده

ایجاد نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در کنار سایر نظام‌های آموزشی یعنی نظام آموزش عمومی و آموزش عالی به دلیل ارتباطات درهم‌تنیده این نظام، با سایر نظام‌ها مستلزم وجود قوانین روشن، فرآیندهای تعریف و بازتعریف شده که نشان‌دهنده تمایز و ویژگی آن با دیگر نظام‌ها باشد و تعیین چارچوب سیاستگذاری مبتنی بر تطبیق با اسناد بین‌المللی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و در نظر گرفتن چالش‌های اساسی در این نظام می‌باشد. طراحی چارچوب‌های ادراکی، مفهومی و عملیاتی براساس تعاریف ملی و بین‌المللی و انطباق با اسناد بالادستی و تکلیفی از مهمترین فعالیت‌هایی است که باید انجام شود. در این گزارش سعی شده است که به همه این موارد به صورت مشروح و با اسناد پژوهشی و کارشناسی پاسخ داده شود.

مقدمه

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران بیش از صد سال قدمت دارند. از تأسیس مدرسه دارالفنون و پس از آن هنرستان‌ها، سازمان فنی و حرفه‌ای و همچنین در دهه‌های اخیر دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای بخشی از این تاریخچه هستند.

علی‌رغم این پیشینه و با وجود دستگاه‌های اجرایی متعدد در کشور (مجری این آموزش‌ها) و نیاز به هماهنگی و ساماندهی منسجم تاکنون اقدام مناسب و مؤثری انجام نشده است.

در ایران و پس از انقلاب اسلامی در قوانین برنامه‌های توسعه اول تا پنجم موادی به سیاستگذاری، هماهنگی در مدیریت، توسعه آموزش‌ها، تهیه و کاربست چارچوب صلاحیت حرفه‌ای اختصاص یافته است. پس از آن نیز مقام معظم رهبری در سیاست‌های کلی اشتغال بندهای «۱» و «۲» نظام آموزش فنی و حرفه‌ای را به‌عنوان یک نظام آموزشی مستقل در کنار دو نظام آموزشی دیگر یعنی نظام آموزش عالی و آموزش عمومی مطرح و تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآفرین را وظیفه کل نظام آموزش مقرر فرمودند، اما تاکنون اقدام مناسبی برای اجرای این سیاست‌ها انجام نشده است. ازسوی دیگر مجامع بین‌المللی روند رو به رشدی را در این زمینه طی می‌کنند. یونسکو و یونیوک و سازمان جهانی کار علاوه بر جمع‌آوری دستاوردهای موفق سایر کشورها، جلسات عمومی و تخصصی

تشکیل داده و نتایج آن را جهت رشد و ارتقای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به اعضا به صورت توصیه‌نامه و مصوبه اعلام کرده‌اند.

بسیاری از این اقدامات شامل کنگره‌های بین‌المللی، کنوانسیون آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، قوانین سایر کشورها در این حوزه در مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بررسی، ترجمه، تحلیل و فراتحلیل قرار گرفته و به چاپ رسیده است.

در این گزارش الزامات تشکیل نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به صورت جامع و از منظرهای گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است.

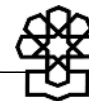
۱. اهمیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در هزاره سوم به عنوان آموزش‌های فراراهبردی برای توسعه پایدار کشورها به حساب می‌آید و سازمان‌های بین‌المللی از جمله بخش آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای یونسکو یعنی یونیوک^۱ و سازمان بین‌المللی کار نگاه به این آموزش‌ها را در قالب توسعه پایدار سازماندهی و معنی می‌کنند. استلزامات این نگاه برای کشورهای عضو تغییر اساسی در محتوا، ارائه آموزش، مکانمندی، ارزیابی صلاحیت‌های مهارت‌آموختگان و اعطای صلاحیت حرفه‌ای به آنها در یک نظام و چارچوب ملی و بین‌المللی است. به صورتی که حاصل آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای علاوه بر توانایی و شایستگی برای اشتغال مفید بتواند در فراتر از مرزهای ملی این شایستگی‌ها را در سازگاری با پیچیدگی‌های روزافزون محیط کار و تغییرات فناوری نشان دهند. بدیهی است موضوع تضمین کیفیت که امروزه به اشکال مختلف در حوزه مدیریت و نظام کیفیت جهانی مطرح شده است مبتنی بر پیامدهای حاصل از آموزش است. پیامدهای حاصل از آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با شاخص نرخ اشتغال، کاهش نرخ بیکاری، توسعه اقتصادی ناشی از کیفیت مهارت‌آموختگان، توسعه فضای فناوری و متناسب‌سازی آن با شرایط اقلیمی، کاهش فاصله طبقاتی در جامعه، هضم فناوری‌های نوین به سرعت و سهولت معنا می‌شود.

امروزه تضمین کیفیت با اعطای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای به مهارت‌آموختگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به سرعت در جهان در حال گسترش است و بسیاری از کشورها به منظور شفاف‌سازی و مسئولیت‌پذیری نیروی کار با صلاحیت، ارتباط بین سطوح مختلف آموزشی (دانش‌بنیاد - مهارت‌بنیاد)، تسهیل در تحرک‌پذیری زمان و مکان برای مهارت‌آموختگان تلفیق نظام‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و آکادمیک با نگاه به چارچوب صلاحیت ملی^۲ به این اقدام مهم دست زده‌اند.

1. UNEVOC

2. National Qualification Framework (NQF)

سطح‌بندی صلاحیت‌ها در هر کشور به تناسب ظرفیت‌های ساختاری و محتوایی متفاوت است، اما اشتراکی که وجود دارد این است که در بسیاری از کشورها صلاحیت حرفه‌ای بعد از دوره اول متوسطه به‌عنوان پایه ورودی به آموزش حرفه‌ای شروع شده است و ادامه آن به تناسب مسئولیت آموزش در هر کشور (وزارتخانه واحد و یا چندگانه) به‌صورت تلفیقی و یا جداگانه تا سطح دکترا ادامه یافته است. نکته قابل تأمل و دلیل اصلی برای اعطای صلاحیت حرفه‌ای (مدرک تحصیلی حرفه‌ای) به مهارت‌آموختگان از دیدگاه نظری در تمام کشورها خاستگاه مشترک (نیازهای شغلی) برای تدوین هدف‌های برنامه‌های درسی است.

برنامه‌های درسی (استاندارد شغل، استاندارد آموزش، استاندارد ارزشیابی و استاندارد ارائه) برای همه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای در مسیرهای متفاوت اجرایی (آموزش و پرورش، آموزش عالی و وزارت کار و امور اجتماعی) برای تدوین هدف‌ها باید از یک خاستگاه استفاده کنند. اشتراک این خاستگاه در مسیرهای متفاوت باید برای جامعه دارای ارزش یکسان و صلاحیت حرفه‌ای قابل قبول باشد.

نباید تفاوتی در شایستگی‌های دانش مهارت‌آموختگان از نگاه دنیای کار وجود داشته باشد، بنابراین ضرورت دارد که این نهادهای آموزشی چارچوبی را فراهم کنند که کیفیت را تضمین کند. این چارچوب‌ها الزاماتی را برای نهاد سیاستگذار آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای فراهم می‌کند که با تغییر ساختار و محتوا از دیدگاه خاستگاه مشترک صلاحیت‌های حرفه‌ای را سطح‌بندی کرده و محتوای آن را مشخص کند و به نوعی به جامعه اطمینان دهد که محصول آموزش فنی‌وحرفه‌ای از استانداردهای لازم شغلی برخوردار است.

آموزش فنی‌وحرفه‌ای به‌عنوان بخشی از کل فرآیند آموزشی و حقی از حقوق بشر در اصل بیست‌وششم قانون اساسی اعلامیه جهانی تعیین شده است و در واژه آموزش و پرورش گنجانده شده است. آموزش فنی‌وحرفه‌ای با موارد زیر بیشتر شناخته می‌شود:

- بخش لاینفک و اساسی آموزش عمومی،
- ابزار آمادگی در حوزه‌های حرفه‌ای و مشارکت مؤثر در دنیای کار،
- جنبه‌ای از یادگیری مادام‌العمر و آمادگی برای شهروند مسئول،
- وسیله‌ای برای ارتقا و توسعه محیطی پایدار،
- روشی برای کاهش فقر.

ضرورت دارد بین آموزش و جامعه به‌عنوان کل، ارتباط و همبستگی ایجاد شود و آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای که منطبق با نیازهای خاص هر کشور با توسعه فناوری‌های جهانی است می‌تواند این

ارتباط را برقرار کند.^۱

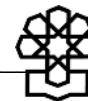
همچنین موانع و فواصل بین سطوح آموزش، بین آموزش و دنیای کار و بین مدرسه و جامعه از طریق موارد ذیل از بین رود:

- تلفیق مناسب فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی برای کلیه سطوح تحصیلی،
 - ایجاد ساختارهای آموزشی تغییرپذیر و قابل تنظیم،
 - در نظر گرفتن نیازهای آموزشی افراد، تحول حرف و مشاغل.
- براساس نظام آموزش اجباری در هر کشور، آموزش فنی و حرفه‌ای و با هر نوع تخصص مناسب درون نظام آموزشی رسمی کشور یا خارج از آن، اما متصل و همبسته باید در دسترس همه باشد تا فرصت دسترسی پویا و تحرک شغلی، حرفه‌ای و آموزشی را در سنین پایین که مدنظر آموزش پایه عمومی است مهیا شود. آموزش فنی و حرفه‌ای باید برای افراد ناتوان و معلول یا گروه‌های محروم اقتصادی و اجتماعی قابل دسترس باشد.

۲. ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران

در نمودار ۱ انواع ارائه‌دهندگان رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته در ایران نشان داده شده است.

۱. البته توجه به این نکته هم ضروری است که محرک‌های تغییر در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به دلیل ارتباط و همبستگی زیاد و اثرگذاری در یکدیگر به عنوان یک کل (سیستم) در نظر گرفته شود.

نمودار ۱. ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران

نگاره ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران

آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای

- آموزش‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش - وزارت آموزش و پرورش
- آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای دانشگاه شهید رجایی - وزارت آموزش و پرورش
- آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای در دانشگاه فنی و حرفه‌ای - وزارت علوم
- آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای در دانشگاه جامع علمی کاربردی - وزارت علوم
- آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای در دانشگاه آزاد اسلامی (سما) - وزارت علوم
- آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای در مؤسسات غیرانتفاعی - وزارت علوم

آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای

- آموزش‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت غیررسمی - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
- آموزش‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت غیررسمی - وزارتخانه‌ها
- آموزش‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت غیررسمی - سایر سازمان‌ها

آموزش‌های سازمان‌نایافته فنی و حرفه‌ای از طریق:

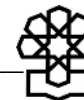
- مهارت‌آموزی به شیوه استاد شاگردی
- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کارخانه‌ها و شرکت‌ها
- تجارب شخصی (خودآموزی حرفه‌ای)
- دوره‌های کوتاه‌مدت ضمن خدمت
- رسانه‌های عمومی
- فضاهای مجازی

۳. پیشینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور ایران دارای سابقه‌ای طولانی است (جدول) که تغییرات زیادی را در دهه‌های اخیر به خود دیده است. تأسیس مدرسه دارالفنون، هنرستان‌ها، سازمان فنی و حرفه‌ای و پس از آن تشکیل دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای بخشی از این سابقه محسوب می‌شود. علاوه بر این پیشینه، قوانین و مقررات مربوط به این آموزش‌ها هم از سابقه‌ای نسبتاً طولانی برخوردارند. در جدول ذیل به این قوانین اشاره شده است.

جدول رویدادنگاری برخی از قوانین و مقررات مرتبط به آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای

تاریخ	موضوع	توضیحات
۱۳۴۹ هجری شمسی	تصویب قانون کارآموزی	توجه به آموزش‌های غیررسمی فنی‌وحرفه‌ای و تربیت کارگر حرفه‌ای و تشکیل شورای عالی کارآموزی
۱۳۵۸ هجری شمسی	تصویب قانون اساسی (مجلس خبرگان قانون اساسی)	اصول سوم، بیست‌وهشتم و چهل‌وسوم قانون اساسی با توجه به اشتغال و نیروی انسانی و کار مورد نیاز جامعه
۱۳۵۹ هجری شمسی	تصویب قانون شورای عالی هماهنگی فنی‌وحرفه‌ای (شورای عالی انقلاب)	تصویب آیین‌نامه اجرایی و تشکیل شورای هماهنگی در نخست‌وزیری توسط شورای عالی انقلاب و تشکیل آن در سال ۱۳۶۰
۱۳۵۹ هجری شمسی	تصویب تشکیل سازمان فنی‌وحرفه‌ای کشور (شورای عالی انقلاب)	توسط شورای عالی انقلاب از تجمع مراکز تعلیمات حرفه‌ای، صندوق کارآموزی، کنون کارآموزی
۱۳۶۲ هجری شمسی	ایجاد ردیف مستقل در بودجه کشور (مجلس شورای اسلامی)	منظور نمودن آموزش فنی‌وحرفه‌ای در کشور به‌عنوان یک بخش مستقل در بودجه کشور
۱۳۶۶ هجری شمسی	تصویب قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش (مجلس شورای اسلامی)	ماده (۳) - تعیین آموزش‌های علمی - عملی (فنی‌وحرفه‌ای) در کنار آموزش نظری در دوره متوسطه و تبیین اهداف آن
۱۳۶۸ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه اول توسعه (مجلس شورای اسلامی)	تبصره «۲۴» - ایجاد نهاد متمرکز در سیاستگذاری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای
۱۳۶۹ هجری شمسی	تصویب آیین‌نامه شورای علمی - کاربردی (شورای عالی انقلاب فرهنگی)	مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۳۶۹ هجری شمسی	تصویب قانون کار (مجلس شورای اسلامی)	فصل پنجم آموزش و اشتغال - مبحث کارآموزی و توجه به آموزش‌های غیررسمی مواد (۱۰۷) تا (۱۱۸)
۱۳۷۲ هجری شمسی	تصویب تشکیل شورای عالی آموزش‌های کاربردی (مجلس شورای اسلامی)	ادغام شورای عالی هماهنگی فنی‌وحرفه‌ای و شورای علمی - کاربردی توسط شورای عالی اداری براساس تبصره «۲۴» قانون برنامه اول توسعه
۱۳۷۳ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه دوم توسعه (مجلس شورای اسلامی)	مواد (۵) و (۷) - تربیت نیروی انسانی مورد نیاز و افزایش کمیت و کیفیت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در کنار دیگر آموزش‌ها
۱۳۷۴ هجری شمسی	تصویب آیین‌نامه آموزش‌های علمی - کاربردی (شورای عالی انقلاب فرهنگی)	مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، این آموزش اعم از فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی است
۱۳۷۹ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه سوم توسعه (مجلس شورای اسلامی)	ماده (۱۵۱) - تشکیل ستاد هماهنگی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و انحلال شورای عالی کارآموزی، شورای عالی هماهنگی فنی‌وحرفه‌ای و شورای عالی علمی و کاربردی
۱۳۸۴ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه چهارم توسعه (مجلس شورای اسلامی)	ماده (۵۵) - توجه مجدد به ایجاد نهاد ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای کشور
۱۳۸۸ هجری شمسی (۱۳۸۸/۱/۱۸)	تصویب تشکیل «سازمان ملی مهارت و فناوری» (شورای عالی اداری)	اعلام ادغام دانشگاه جامع علمی - کاربردی و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای در سازمان فنی‌وحرفه‌ای کشور براساس مصوبه شورای عالی اداری در سال ۱۳۸۸ توسط ریاست‌جمهوری

تاریخ	موضوع	توضیحات
۱۳۸۹ هجری شمسی (۱۳۸۹/۲/۲۲)	تصویب قانون پذیرش دانشجو در دانشگاه فنی و حرفه‌ای و جامع علمی - کاربردی (مجلس شورای اسلامی)	قانون پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی که به معنای نفی مصوبه شورای عالی اداری بود.
۱۳۸۹/۶/۴	ابلاغ تشکیل سازمان ملی مهارت و فناوری (دولت)	دولت با وجود مصوبه مجلس مبنی بر پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌ها و... که مفهوم آن خلاف قانون بودن مصوبه شورای عالی اداری بود اقدام به ابلاغ تشکیل سازمان ملی مهارت کرد.
۱۳۸۹ هجری شمسی	لغو مصوبه شورای عالی اداری در مورد تشکیل سازمان ملی مهارت (با توجه به قانون پذیرش دانشجو در دانشگاه فنی و حرفه‌ای و تأکید مجدد دبیر شورای نگهبان بر آن)	لغو مصوبه شورای عالی اداری مبنی بر تشکیل سازمان ملی مهارت با انتزاع آموزشگاه‌ها از آموزش و پرورش و دانشگاه جامع علمی - کاربردی از وزارت علوم و ادغام آن در سازمان ملی مهارت
۱۳۹۰ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه پنجم توسعه (مجلس شورای اسلامی)	ماده (۲۱) - تشکیل نظام فنی و حرفه‌ای کشور و تأسیس نهاد هماهنگ‌کننده
۱۳۹۰ هجری شمسی	تصویب انتزاع آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای از وزارت آموزش و پرورش (مجلس شورای اسلامی)	براساس ماده (۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه کشور
۱۳۹۰ هجری شمسی	تصویب تشکیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای (مجلس شورای اسلامی)	براساس بند «۱۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کشور دانشگاه فنی و حرفه‌ای با استفاده از ۱۶۵ آموزشگاه فنی و حرفه‌ای منتزع شده از آموزش و پرورش تشکیل گردید.
۱۳۹۰ هجری شمسی	ابلاغ سیاست‌های کلی کشور در بخش اشتغال (مقام معظم رهبری)	بند «۲» - رسمیت بخشیدن به نظام آموزشی فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان یک زیرنظام آموزشی در کنار آموزش عالی و آموزش و پرورش
۱۳۹۰ هجری شمسی	تصویب آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری (هیئت وزیران)	آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری - مصوب هیئت وزیران - توجه به آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی (وزارت کار - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) و آموزش مهارتی عالی (دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای)

۴. الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

۴-۱. تعریف واژگان

واژگان اصلی آموزش فنی و حرفه‌ای شامل موارد زیر است که به صورت جامع و مانع تعریف شده‌اند:

- آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای،
- نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای،
- چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی،
- ارائه‌دهندگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای،
- نهاد ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای،
- شایستگی.

این واژگان علاوه بر واژگان فرعی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای تشکیل نظام واژگان را خواهند داد.

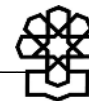
۴-۲. طراحی مفهومی نظام (تعیین اهداف، اصول، قلمرو و زیرنظام‌های نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و ارتباط آنها)

در نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای زیرنظام‌ها باید به طور شفاف مشخص شوند. اهداف و قلمرو هر کدام از آنها نیز تعیین گردند. این زیرنظام‌ها می‌توانند به صورت زیر باشند:

۱. زیرنظام سیاستگذاری و قوانین،
۲. زیرنظام مدیریت و برنامه‌ریزی مرکزی،
۳. زیرنظام تضمین کیفیت،
۴. زیرنظام برنامه درسی،
۵. زیرنظام برنامه‌ریزی آموزشی،
۶. زیرنظام اجرای برنامه‌های آموزشی.

۴-۳. تعیین سطح و شیوه تعامل با نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی

نحوه تعامل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با دو نظام دیگر آموزشی لازم است مشخص گردد. انتقال و تبادل کارآموزان، توسعه رشته‌ها و هماهنگی در تهیه برنامه‌های آموزشی از جمله این موارد می‌باشد.

۴-۴. تعیین سطح و شیوه تعامل با نظام اقتصادی

استفاده از استانداردهای شغلی و حرفه‌ای، شیوه تأثیرگذاری و مشارکت ذی‌نفعان آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای، همکاری در تأمین منابع مالی، قوانین و سیاست‌های اقتصادی (همانند قانون کار)، اطلاعات بازار کار از جمله مواردی هستند که در تعیین سطح و شیوه تعامل با نظام اقتصادی لازم است مورد توجه قرار گیرند.

۴-۵. تعیین تشکیلات ستاد و صف

در نظامنامه لازم است ارکان نظام آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای از قبیل شورا و سازمان آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای به همراه ترکیب آنها و وظایف مربوطه مشخص گردند. مراکز ملی سنجش و شوراهای انجمن‌های ملی و استانی نیز از جمله این موارد هستند.

۴-۶. تعیین شیوه طراحی و کاربریست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی

مسئولین و متولیان طراحی، تدوین، اجرا، ارزشیابی و اصلاح چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی لازم است تعیین شوند. همچنین تعداد سطوح در این چارچوب مشخص می‌شود.

۴-۷. ساماندهی وظایف نهاد ملی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای

در نظامنامه ارائه شده ضروری است شیوه ساماندهی وظایف نهاد ملی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای به‌طور شفاف مشخص شود. اهم این وظایف عبارتند از:

- هماهنگی در بین ارائه‌دهندگان آموزش،
- سیاستگذاری و قانونگذاری،
- مدیریت و تضمین کیفیت،
- استانداردهای حرفه‌ای و شغلی،
- صلاحیت حرفه‌ای ملی،
- برنامه‌های درسی،
- مشارکت کلیه ذی‌نفعان،
- نظام سنجش ملی،
- تشکیل کمیسیون‌های (Board) تخصصی - حرفه‌ای،
- تعامل با سایر نظام‌های اجتماعی و فرهنگی (مانند صداوسیما، برنامه‌های فرهنگی داخل و خارج از کشور)،

- رصد وضعیت موجود و آینده نیروی انسانی کشور،
- تخصیص منابع عمومی،
- پژوهش و گردآوری اطلاعات،
- شوراهای تخصصی و راهبردی،
- همکاری‌های علمی و بین‌المللی (اعتباردهی مدارک و گواهینامه‌های عضویت در مجامع تخصصی و حرفه‌ای (یونسکو، یونیسکو، ILO و...))

۴-۸. تعیین شیوه پاسخگویی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

نوع و شیوه پاسخگویی و همچنین مراجعی که نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید به آنها پاسخگو باشد، مشخص شوند.

۴-۹. تهیه سند پشتیبان نظام‌نامه آموزش فنی و حرفه‌ای

این سند شرح تفصیلی مفاهیم، تعاریف، اصول، اهداف، قلمرو و پژوهش‌های مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای می‌باشد.

۴-۱۰. اصلاح قوانین و انسجام قوانین مرتبط با نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

قانون کار، قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش، قانون آموزش عالی از جمله قوانینی هستند که در صورت نیاز لازم است اصلاح شوند. قوانین مغایر با نظام‌نامه ضروری است نام برده شوند.

۴-۱۱. تعیین شیوه تأمین منابع مالی

شیوه تأمین منابع مالی اعم از بودجه دولتی یا درآمدهای ناشی از ارائه آموزش‌ها در بخش‌های خصوصی، تسهیلات و... و نحوه تعامل مالی این نظام با دو نظام دیگر آموزشی لازم است مشخص گردند. علاوه بر ارائه آموزش، تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها، انتقال و تبادل کارآموزان، توسعه رشته‌ها، هماهنگی در تهیه برنامه‌های آموزشی از جمله مواردی هستند که نیاز است نحوه تأمین اعتبارات آنها مشخص شود. در گذشته وجود صندوق کارآموزی توانایی پاسخگویی بخشی از نیازهای مالی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را داشته است.

۵. چارچوب سیاست ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای از نگاه اسناد بین‌المللی (یونسکو - یونیوک)

با توجه به این نکته که در حال حاضر کشور در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای چارچوب سیاستی خاصی نمی‌باشد استفاده از دستاوردهای بین‌المللی و تجارب سایر کشورها می‌تواند در این زمینه کمک مؤثری باشد. در این بخش به بررسی این موارد پرداخته می‌شود:

چارچوب سیاستی ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای برای کشورهای در حال توسعه باید اهداف اصلی زیر را مورد ملاحظه قرار دهند:

۵-۱. نظام ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

تأسیس و پشتیبانی از یک نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای برای هماهنگی، استانداردسازی، پایش و ارزشیابی فعالیت‌های تربیت رسمی و غیررسمی در کشور

۵-۲. برنامه ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

توسعه، اجرا و پشتیبانی از یک برنامه ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای که نیروی کار شایسته، تصدیق شده (معتبر)، بهره‌ور، رقابتی، نوآور و کارآفرین ایجاد خواهد کرد.

۵-۳. صلاحیت‌های مبتنی بر شایستگی‌های حرفه‌ای ملی^۱

تنظیم یک مقیاس حرفه‌ای با سطوح مختلف (استانداردها) برای صلاحیت‌های حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی ملی با در نظر گرفتن نیازها و تقاضاهای دنیای کار و تجارت با نگاهی به مستندسازی صلاحیت‌های حرفه‌ای مورد نیاز هر پیشه، شغل، حرفه و کسب در کشور.

۵-۴. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مبتنی بر عدم تمرکز، تداوم، کیفیت و تقاضا

ارائه آموزش فنی و حرفه‌ای مبتنی بر عدم تمرکز، تداوم، کیفیت و تقاضا به عنوان رویکردی ضروری جهت حل مسئله بیکاری.

۵-۵. بهره‌وری

ارتقای بهره‌وری و رقابت‌پذیری نیروی کار ماهر و افزایش ظرفیت درآمد شهروندان به‌ویژه زنان، گروه‌های کم‌درآمد از طریق آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مبتنی بر تقاضا، کیفیت و شایستگی.

1. National Vocational Competency Based Qualification (NVCBQ)

۵-۶. کمک، پشتیبانی و تشویق جهت تدوین و توسعه برنامه درسی مبتنی بر شایستگی (مدرسه‌محور،^۱ کارمحور،^۲ کارآموزی،^۳ بنگاه‌محور)^۴

براساس نیازهای دنیای کار^۵ و با درنظر گرفتن رویکرد توسعه نوآوری و کارآفرینی در منابع انسانی. در این شیوه برنامه‌ریزی درسی، کارهای^۶ شاغل به‌عنوان شایستگی به‌صورت پودمان (پیمانه مهارتی)^۷ آموزش و ارزشیابی می‌شود.

۵-۷. اعتباردهی به یادگیری قبلی

سنجش و تعیین یادگیری قبلی افراد برای مؤسسات آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای (مؤسسات، آموزشکده‌ها، مراکز و مدارس) مجاز باشد. اعتبارگذاری یادگیری‌های قبلی مرتبط با احتساب امتیاز و مدارک معافیت (از بخشی) از برنامه جدید مؤسسه می‌باشد. سنجش یادگیری قبلی سبب می‌شود زمان و مکان یادگیری ارزش کمتری نسبت به هدف و محتوای یادگیری داشته باشد.

۵-۸. سنجش پیوسته آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و توسعه حرفه‌ای (کارراهه) نیروی کار

سنجش پیوسته و ارائه اطلاعات مناسب در مورد آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و توسعه حرفه‌ای نیروی کار شامل عرضه و تقاضای منابع انسانی با همکاری ذی‌نفعان و آژانس‌ها.

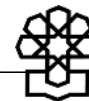
۵-۹. (اعطای) گواهینامه

خدمت‌رسانی جهت ارائه گواهینامه و عمل کردن به‌عنوان پلی بین کارگران و کارفرمایان.

۵-۱۰. دستیابی پذیری

نظام آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای باید در دسترس باشد به‌وسیله اطمینان از:
- مؤسسات آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای در جوامع با اندازه قابل قبول هر کشور در دسترس باشند.

-
1. School Based
 2. Workbased Learning
 3. Apprenticeship System
 4. Enterprise Based
 5. Demand Driven Based
 6. Task
 7. Unit of Competency

- هزینه‌های آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای همراه با کمک‌هزینه (یارانه) و پشتیبانی از طرف دولت باشد. پرداخت‌های دانش‌آموزان در سطوح معقولی باشند. تأمین منابع مالی حمایت‌کننده به‌وسیله وام‌ها، کمک‌هزینه‌های آموزشی (بورس تحصیلی) در دسترس باشد.

- استفاده از فناوری آموزشی برای ارائه فرصت‌های یادگیری انعطاف‌پذیر.

- پیشقدمی جهت بهبود موفقیت دانش‌آموزان و نرخ‌های بازماندگی.

- فرصت‌های دسترسی ارتقا و ورودهای جایگزین (چندگانه) فراهم باشد.

- در دسترس نمودن آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای صرف‌نظر از جنس، ناتوانی‌های جسمی و روحی و زمینه‌های مذهبی و اجتماعی - اقتصادی.

۱۱-۵. پیش‌استخدام و یادگیری مداوم و مادام‌العمر

ارائه پیش‌استخدام مناسب و یادگیری مداوم و مادام‌العمر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در مشاغل، حرف و کسب‌های متنوع برای برآورده کردن علائق زنان و مردان در راستای نیازهای اقتصادی.

۱۲-۵. استانداردهای حرفه‌ای و آموزشی برای کارگران

ارائه خدمت به‌عنوان مرجعی برای استانداردهای حرفه‌ای و آموزشی کارگران و اطمینان از اینکه کارفرمایان، کارگران مورد نیاز خود را به‌دست می‌آورند.

۱۳-۵. توانمندسازی دختران و زنان در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

فراهم آوردن محیطی امن و توانمندساز برای دختران و زنان جهت کسب آگاهی حرفه‌ای و فنی، دانش، مهارت و نگرش در مشاغل، حرف و کسب‌های گوناگون.

۱۴-۵. ارتباط و مشارکت

توسعه یک نظام همکاری و مشارکت فعال و ساختاریافته با ذی‌نفعان جهت اطمینان از ارتباط پیوسته و ارزش محصولات و خدمات آژانس (نمایندگی‌ها).

۶. طراحی مفهومی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

برای دستیابی به یک قانون مناسب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توجه به مؤلفه‌های ذیل ضروری است:

۱-۶. تعاریف

۱-۱-۶. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای (Technical and Vocational Education and Training-TVET)

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، آموزش در قلمرو دنیای کار جهت زمینه‌سازی، آمادگی، نگهداشت و ارتقای شغلی و حرفه‌ای را گویند. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای واژه‌ای جامع است که به جنبه‌هایی از فرآیند آموزشی، دربرگیرنده، مطالعه فناوری‌ها و علوم وابسته، کسب نگرش‌ها و مهارت‌های عملی، فهم و دانش مرتبط با حرفه‌ها را در بخش‌های گوناگون اقتصادی و زندگی اجتماعی، علاوه بر آموزش عمومی، ارجاع و اطلاق می‌شود. این واژه اعم از آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته است. در نظام‌های بین‌المللی و کشورهای گوناگون معادل‌های ذیل به کار گرفته می‌شود:

۱. مهارت‌آموزی به شیوه استاد - شاگردی (Apprenticeship Training)

۲. آموزش حرفه‌ای (Vocational Education)

۳. آموزش فنی (Technical Education)

۴. آموزش فنی و حرفه‌ای VET (Vocational & Technical Education)

۵. آموزش شغلی (OE - Occupational Education)

۶. آموزش فنی و حرفه‌ای (CTE - Career & Technical Education)

۷. آموزش نیروی کار (WE - Workforce Education)

۲-۱-۶. نظام ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای (TVET National System):

مجموعه‌ای از اجزا و زیرنظام‌ها شامل قوانین، مقررات، مدیریت، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی است که به صورت یک کل واحد اهداف آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را در سطح ملی دنبال می‌کند. این نظام در کنار دیگر نظام‌ها از قبیل آموزش عمومی و عالی یک نظام آموزشی کامل را تشکیل می‌دهند. قابلیت تحرک‌پذیری عمودی و افقی آموزش در درون این نظام (کل واحد) میسر می‌باشد.

یک نظام ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای از خرده‌نظام‌های گوناگون تشکیل شده است که می‌توان آنها را به چهار بخش اساسی زیر دسته‌بندی کرد:

- قانونگذاری و سیاستگذاری.

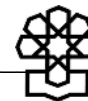
- مدیریت مرکزی (راهبردها، هماهنگی، کنترل توزیع نیروی انسانی در حال و آینده، کنترل

کیفیت آموزش را برعهده دارد).

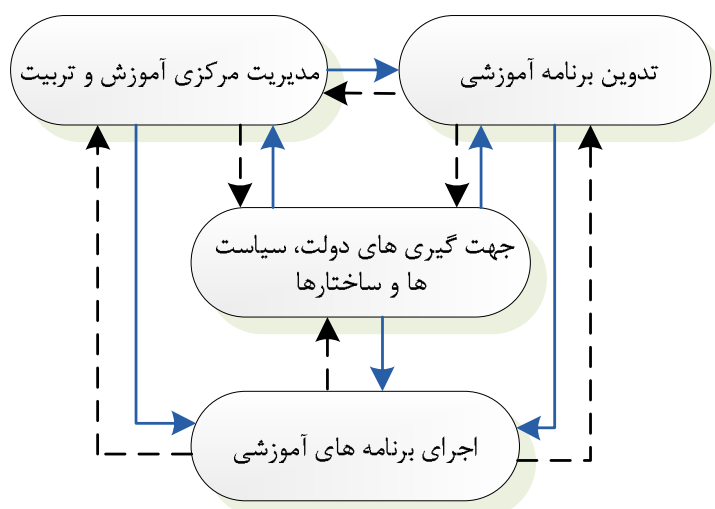
- برنامه‌های فنی و حرفه‌ای (شامل استانداردهای آموزشی، طراحی و تدوین برنامه‌های درسی، مواد

آموزشی و...).

- نظام ارائه (اجرا، آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، مدیریت اجرا، مدیریت معلمان و...).

شکل ۱. رابطه میان خرده‌نظام‌ها در نظام ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

۲-۶. اصول و ویژگی‌های نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

۱. اثربخشی،
۲. کارآیی،
۳. تناسب‌پذیری،
۴. انعطاف‌پذیری،
۵. دوام‌پذیری،
۶. مسئولیت‌پذیری،
۷. دستیابی‌پذیری،
۸. استطاعت‌پذیری،
۹. جوابگویی.

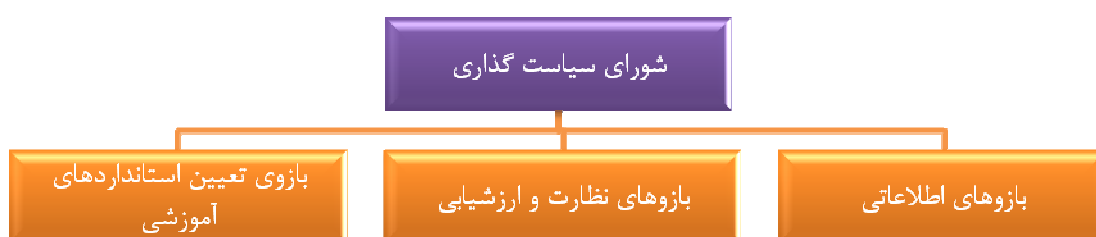
۳-۶. وظایف اصلی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

این نظام آموزشی وظیفه ساماندهی موارد ذیل را برعهده خواهد داشت:

- ساماندهی مدیریت و تضمین کیفیت،
- ساماندهی استانداردهای حرفه‌ای و شغلی،
- ساماندهی صلاحیت حرفه‌ای ملی،
- ساماندهی مشارکت کلیه ذی‌نفعان،
- ساماندهی مفاهیم و ساختارهای آموزشی (مبانی نظری، چارچوب مفهومی و فلسفه موضوع)،
- ساماندهی نظام سنجش ملی،

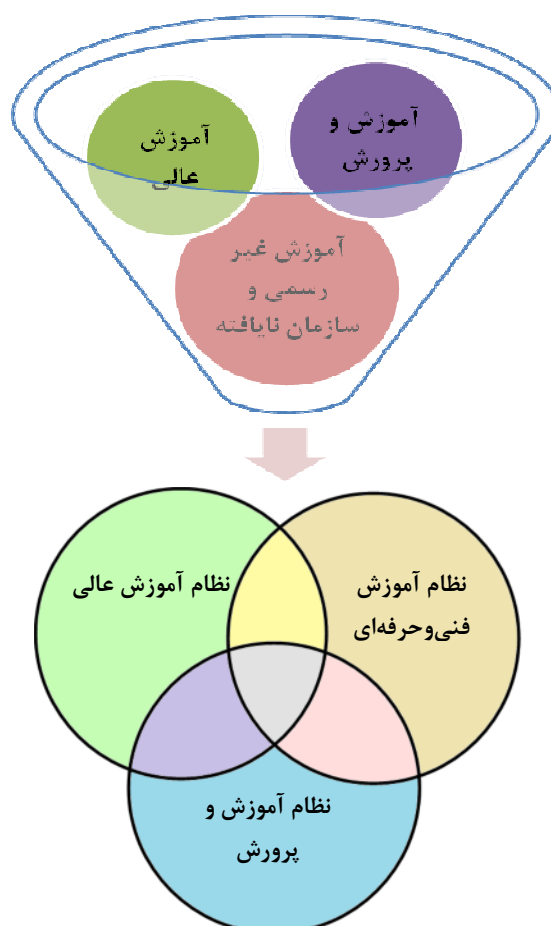
- ساماندهی تعامل با سایر نظام‌های اجتماعی و فرهنگی (صداوسیما و فرهنگی خارج از کشور)،
- ساماندهی رصد وضعیت موجود و آینده نیروی انسانی کشور،
- ساماندهی تخصیص منابع عمومی،
- ساماندهی پژوهش و گردآوری اطلاعات،
- ساماندهی ارتباط میان سه نوع آموزش و قلمرو و ابعاد آموزش فنی و حرفه‌ای،
- ساماندهی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز فنی و حرفه‌ای.

نمودار ۲. شورای سیاست‌گذاری و عوامل اجرایی آن

یکی از اهداف قانون نظام آموزش فنی و حرفه‌ای (هویت‌بخشی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور است).

شکل ۲. رابطه سه نظام آموزشی و ارائه‌دهندگان اصلی آن

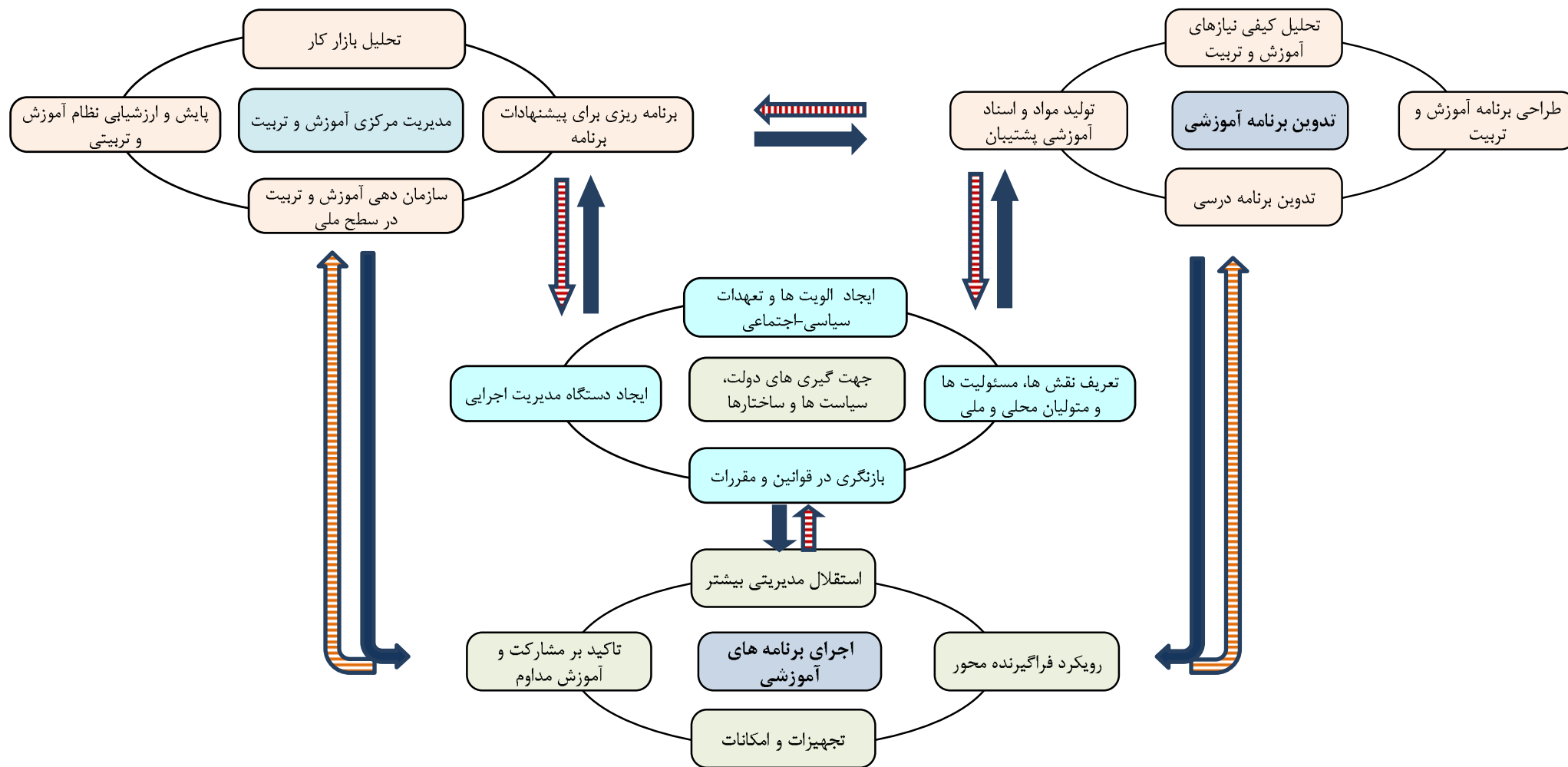
برای نمونه تعامل و تداخل نظام آموزش و پرورش، نظام آموزش عالی و نظام آموزش فنی و حرفه‌ای «دوره‌های کردانی پیوسته» می‌باشد. دوره‌های کارشناس متوسطه تعامل و تداخل نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش فنی و حرفه‌ای است.

نمودار ۳. موارد مرتبط با فنی و حرفه‌ای

۴-۶. مهندسی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

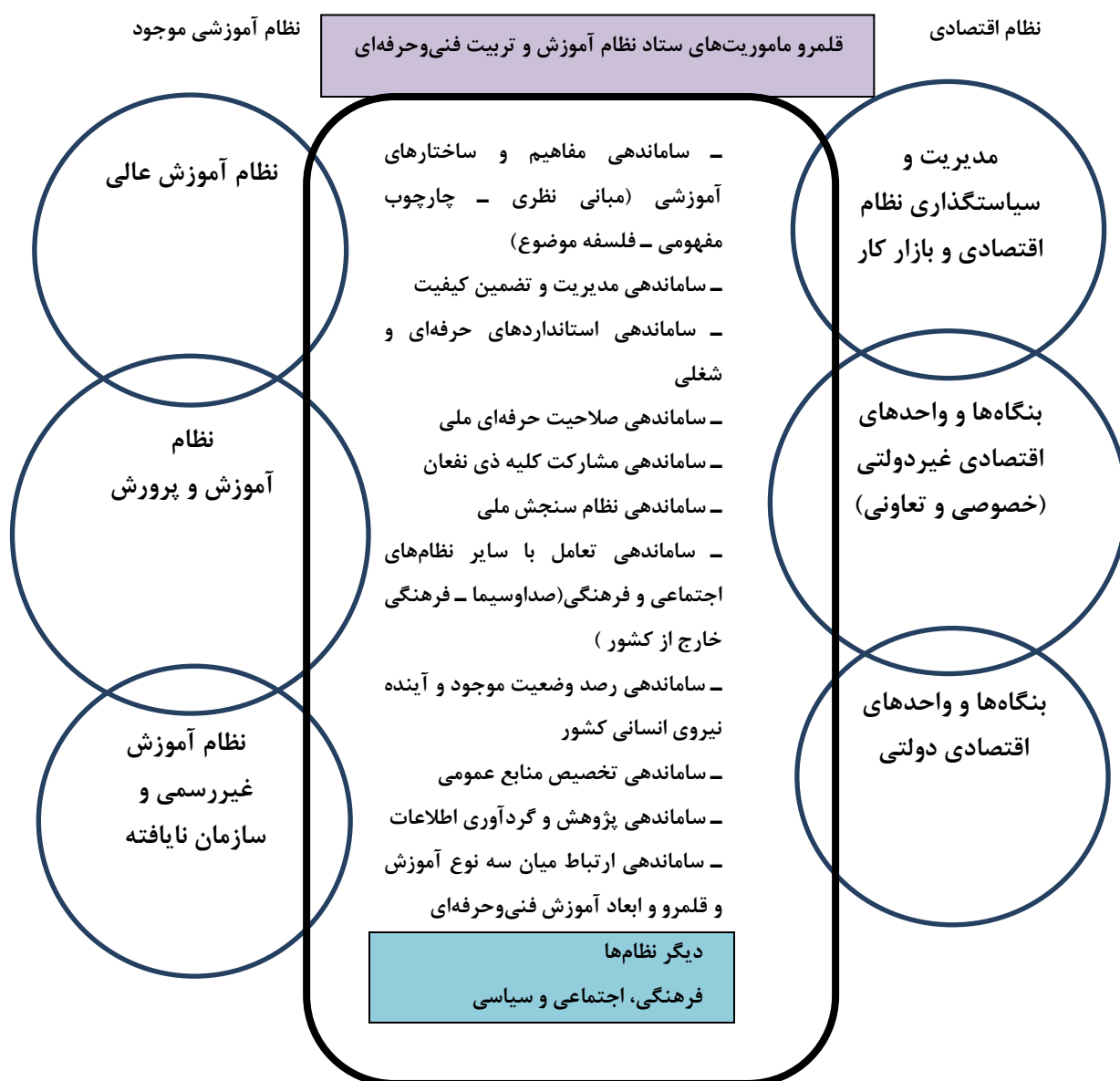
نمودار ۴. مهندسی مؤلفه‌های نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

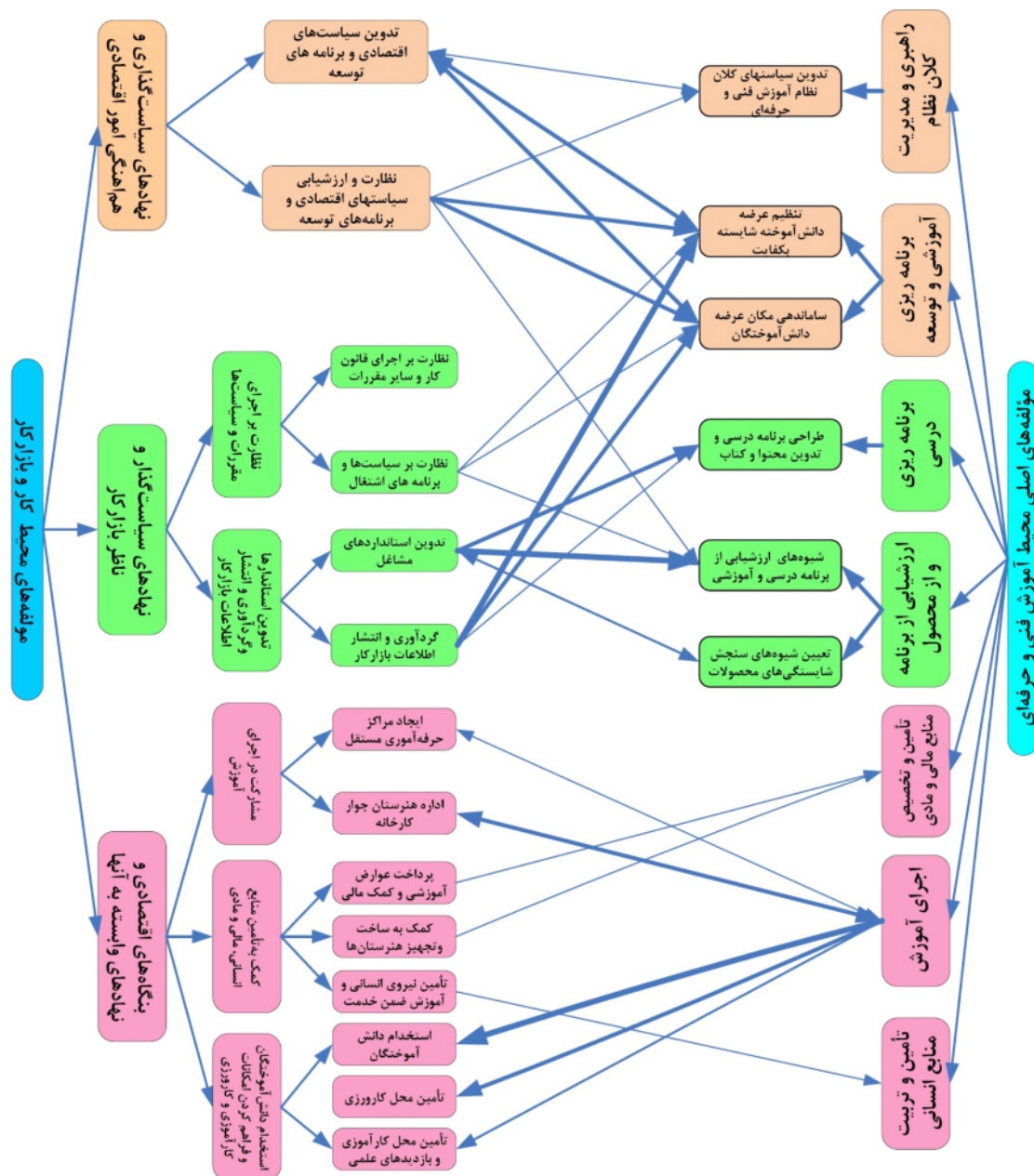

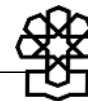
۵-۶. قلمرو، مؤلفه‌ها و ارتباط‌ها در نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

نمودار ۵. قلمرو مأموریت‌های ستاد نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

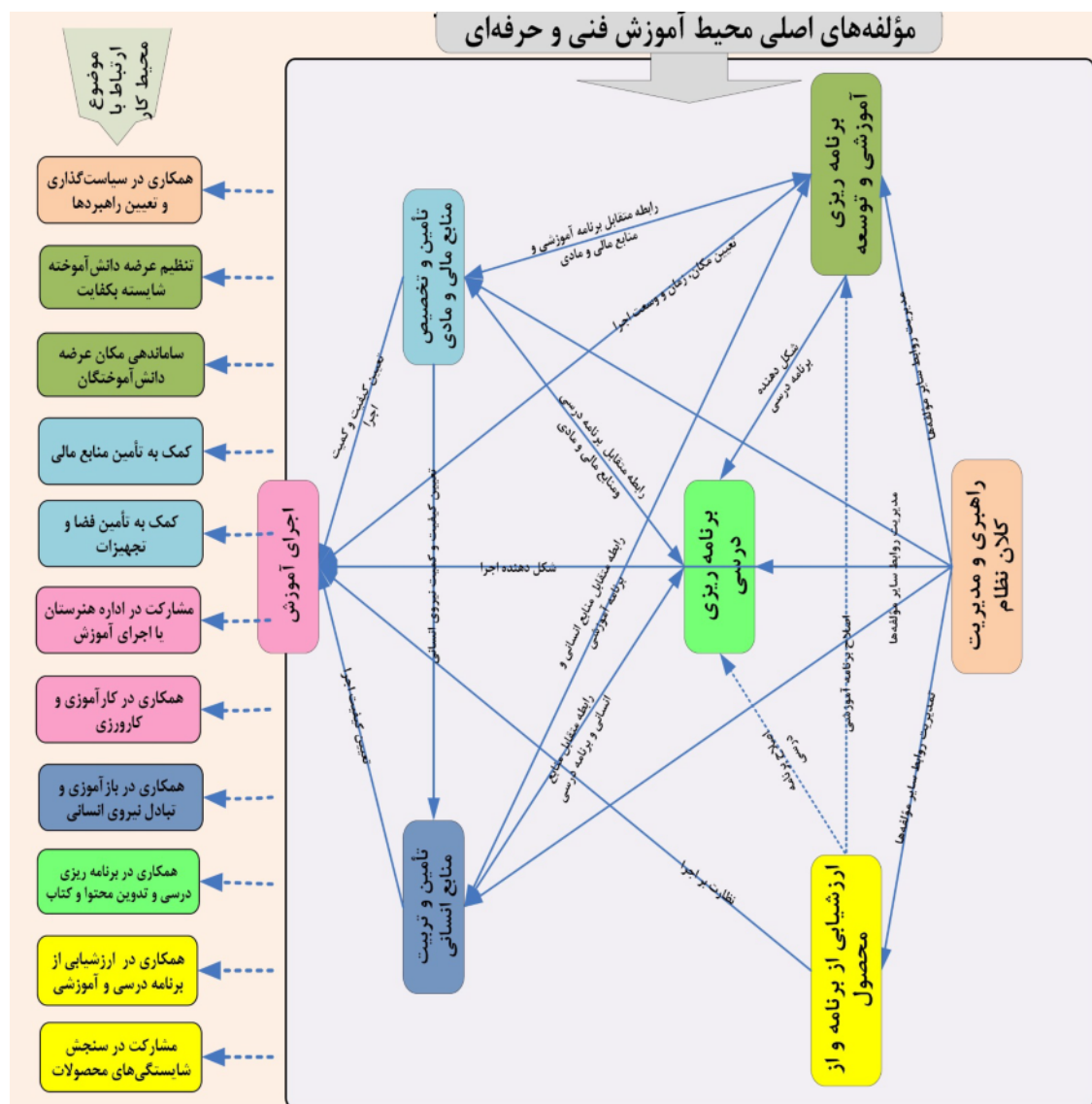

نمودار ۶. الگوی مفهومی ارتباط مؤلفه‌های نظام آموزش فنی و حرفه‌ای

نمودار ۷. الگوی مفهومی ارتباط بین مؤلفه‌ها در درون نظام آموزش فنی و حرفه‌ای

۷. برخی از چالش‌های نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

در حال حاضر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با چالش‌های زیادی مواجه است که برخی از آنها مربوط به مجموعه این آموزش‌ها و برخی مربوط به حوزه‌های بخشی و دستگاهی می‌باشد. در این بخش به بررسی بعضی از این عوامل در حوزه فرابخشی این آموزش‌ها می‌پردازیم.

۷-۱. فقدان نهاد سیاستگذار واحد در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

در حال حاضر مهمترین چالش نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشور فقدان یک نهاد سیاستگذار واحد است که بتواند ارتباط و هماهنگی میان ارائه‌کنندگان با یکدیگر و همچنین میان ارائه‌کنندگان با بازار کار برقرار کند. این نهاد باید یک نهاد فرادستگاهی باشد که بتواند قدرت اجرایی کافی در اجرای فعالیت‌های کارشناسی خود داشته باشد. متأسفانه این مسئله در دولت‌های متعدد مطرح و با وجود آنکه سازمان مدیریت سابق و پس از آن معاونت راهبردی رئیس‌جمهور چندین بار در صدد ارائه لایحه برای این نهاد بودند به دلیل اختلاف در کمیسیون‌های دولت به نتیجه مطلوب منجر نشد.

۷-۲. فقدان قانون جامع آموزش فنی و حرفه‌ای

اکثر قریب به اتفاق کشورهایی که در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به موفقیت دست یافته‌اند قانون یا قوانینی را در این حوزه تدوین کرده‌اند، لکن این آموزش‌ها در کشور ما قانون خاصی ندارد. آموزش و پرورش با قانون اهداف و وظایف و پس از آن با سند تحول راهبردی، آموزش عالی با قانون اهداف و وظایف و تشکیلات و پس از آن با نقشه جامع علم و فناوری وضعیت خود را مشخص کرده‌اند ولی آموزش فنی و حرفه‌ای به دلیل نداشتن متولی و بین‌دستگاهی بودن با وجود سیاست‌های کلی اشتغال که این آموزش‌ها را به عنوان یک نظام مستقل آموزشی مطرح کرده و با وجود قوانین برنامه توسعه چنین شرایطی را نداشته است.

۷-۳. نظارت ناکافی از سوی مجلس شورای اسلامی بر قوانین مصوب برنامه‌های توسعه

مجلس شورای اسلامی که در تنظیم قوانین برنامه پس از ارائه لایحه نقش مؤثر و مطلوب خود را ایفا کرده است در نظارت بر اجرا و پیگیری اجرای مصوبات نقش مؤثری نداشته است، لذا قوانین برنامه که می‌توانستند گره‌گشای مشکلات فنی و حرفه‌ای باشند معطل مانده‌اند.

۴-۷. پیگیری غیرمستمر دولت در اجرای مصوبات مجلس

اساساً قوانین برنامه پنج‌ساله که توسط لایحه ازسوی دولت به مجلس ارائه می‌شود برنامه دولت برای یک بازه زمانی مشخص است، ولی متأسفانه این قوانین اجرا نمی‌شود. در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای با وجود آنکه به سال‌های پایانی برنامه نزدیک می‌شویم، ماده (۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه هنوز اجرا نشده است.

۵-۷. کمبود اطلاعات جدید مربوط به نیروی کار

اطلاعات نیروی انسانی کشور که هر ۱۰ سال یک بار توسط مرکز آمار ایران از طریق سرشماری، جمع‌آوری و منتشر می‌گردد نارسا بوده و برای برنامه‌ریزی نیروی انسانی و آموزش کافی نیست. راهنمای تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان و کمک به آنان در انتخاب رشته تحصیلی با ایجاد و گسترش ظرفیت‌های آموزشی در رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای مستلزم داشتن اطلاعات جامع از وضعیت نیروی کار و تحولات بازار کار است که این چالش کماکان وجود دارد.

۶-۷. کم‌توجهی به تشکیل «سرمایه‌های انسانی»

به دلیل اتکای بیش از حد اقتصاد کشور به درآمدهای ناشی از صدور نفت خام، دامن زدن به مدرک‌گرایی در شیوه‌های استخدام، تأکید کارفرمایان به کاربرد ماشین‌آلات و تجهیزات، به‌کارگیری مواد اولیه و انرژی ارزان با حمایت‌های یارانه‌ای دولت و نیز کم‌توجهی به استانداردهای تولید کالا و خدمات، تشکیل سرمایه انسانی مورد غفلت قرار گرفته است. برنامه‌ریزی برای تربیت نیروی انسانی کارآمد و اهتمام در ارتقای سطح کمی‌وکیفی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای به‌منظور انعطاف‌پذیری نیروی کار و کاهش هزینه تولید رونق چندانی نداشته است.

۷-۷. مشارکت غیرفعال بخش خصوصی در آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای

از مفاد برنامه‌های سوم و چهارم توسعه استنباط می‌شود که مسئولیت اولیه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای برعهده دولت است، به‌نظر می‌رسد در بازار اقتصاد جدید، سیاستگذاری و عرضه آموزش فنی‌وحرفه‌ای باید با مشارکت دولت و صاحبان صنایع و مشاغل و اتحادیه‌های صنفی و جامعه صورت گیرد، زیرا کارفرمایان بخش خصوصی با نیازهای درحال تغییر مشاغل (صنعت و بازرگانی) آشنایی دارند و می‌توانند نقش عمده‌ای در زمینه توسعه کمی‌وکیفی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای داشته باشند. این اقدام از عدم ارتباط آموزش با صنعت جلوگیری می‌کند. بنابراین ایجاد شبکه آموزشی بین انواع ارائه‌دهندگان این آموزش‌ها و ارتباط صحیح نظام آموزشی به‌عنوان یک کل با نیازهای دنیای کار و آمایش سرزمین همراه با مطالعه و پژوهش کافی در مورد آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای اقدامات

مؤثری هستند که به اثربخشی و استفاده بهینه از آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای کمک می‌کنند.

۸-۷. نارسایی قوانین و مقررات

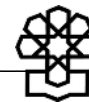
توسعه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مستلزم همکاری نهادهای ذی‌ربط، مشارکت و تأمین اعتبار است و این امر از طریق قوانین و مقررات مناسب امکان‌پذیر می‌گردد. در حال حاضر فقدان قوانین مناسبی که رابطه میان ارائه‌دهندگان را مشخص کرده و از موازی‌کاری و اتلاف سرمایه‌های انسانی و مالی جلوگیری نماید و یا پیش‌بینی اعتبارات مالی مناسب برای اجرای قوانین موجود نماید و همچنین نبود نظارت مناسب بر اجرای قوانین، معطل ماندن احکام برنامه‌های توسعه و تعارض میان ضوابط مربوط به استخدام در بند «و» ماده (۴۲) قانون مدیریت خدمات کشوری با شرایط فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای برای استخدام (حاکمیت مدرک) از مشکلات اصلی در حوزه قوانین و مقررات فنی و حرفه‌ای است، لذا با توجه به شرایط فعلی تجدیدنظر در قوانین و اساسنامه‌ها و آیین‌نامه‌ها خصوصاً برای رسیدن به اشتغال کامل در افق چشم‌انداز و تحقق اصل بیست‌وهشتم قانون اساسی ضرورت دارد.

۹-۷. فقدان استانداردهای ملی «شغلی و حرفه‌ای»

یکی از مشکلات اساسی در حوزه محتوایی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای عدم وجود استانداردهای ملی حرفه‌ای و شغلی می‌باشد که توافق ارائه‌دهندگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و متولیان بازار کار از قبیل صنوف، اتحادیه‌ها و... را دربرداشته باشد. ضرورت استانداردهای ملی نیز از جهت دیگر مورد اهمیت است که مشارکت ذی‌نفعان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را موجب می‌شود. در استانداردهای ملی حرفه و شغل وظایف و کارهای شغل مورد انتظار در سطوح مختلف مهارتی بیان می‌شود که براساس آن برنامه‌ریزی درسی توسط ارائه‌دهندگان آموزش هدایت می‌شود.

۱۰-۷. نبود سطح هماهنگی مهارتی بین ارائه‌دهندگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

نگاهی به محتوای آموزش دوره‌های گوناگون ارائه شده توسط مجریان فنی و حرفه‌ای گویای این حقیقت است که از لحاظ سطح مهارتی و مدارک ارائه شده، هماهنگی محتوایی و صلاحیت حرفه‌ای میان ارائه‌دهندگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای وجود ندارد و تعامل کاملی میان نهادهای اجرایی مشاهده نمی‌شود. برای مثال در دانشگاه جامع علمی - کاربردی برای دوره کاردانی ناپیوسته مهارت‌های حرفه‌ای که ارائه می‌شود، در سطح دیپلم فنی و حرفه‌ای و با استانداردهای درجه ۱ و ۲ است، در صورتی که به دانش‌آموختگان آن دوره‌ها مدرک رسمی کاردانی اعطا می‌شود، درحالی که ارائه‌کنندگان دیگر (مثلاً آموزش و پرورش) یا مدرکی پایین‌تر می‌دهند و یا اصولاً مدرکی نمی‌دهند.

لذا وجود یک نظام چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی ضروری است. این نظام در بسیاری از کشورهای دیگر^۱ تهیه و تدوین شده است.

۷-۱۱. نبود نظام تضمین و کنترل کیفیت در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

به دلیل اهمیت و پرهزینه بودن آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای از طرفی و تنوع آموزش‌ها و ارائه‌دهندگان آن از طرف دیگر، ضرورت یک نظام و سامانه تضمین و کنترل کیفیت در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای که بتواند شاخص‌های کیفیت را پایش، اندازه‌گیری و ارزیابی کند، کاملاً احساس می‌شود. در کشورهای گوناگون در دهه‌های اخیر مراکز ملی تأسیس شده است که این هدف مهم را پیگیری و مورد بررسی قرار می‌دهند. شاخص‌های تضمین کیفیت باید بر روی پیامدها و نتایج آموزش متمرکز گردد و شاخص‌های ورود، فرآیندی و خروجی در اولویت‌های بعدی قرار می‌گیرند.

– عدم اعتماد کامل کارفرمایان به هنرجویان و کارآموزان فنی و حرفه‌ای

به دلیل عدم دخالت ذی‌نفعان در مراحل تدوین برنامه‌های آموزشی و تربیتی، فقدان چارچوب صلاحیت حرفه‌ای و... کارفرمایان به هنرجویان و کارآموزان فنی و حرفه‌ای اعتماد کامل ندارند. در راستای حل این مشکل مواد زیر در طرح پیش‌بینی شده است.

– ناکافی بودن منابع

بودجه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تاکنون در درون بودجه دستگاه‌های ارائه‌کننده آموزش و به صورت پراکنده بدون هماهنگی و اولویت‌بندی پیش‌بینی و اختصاص یافته است. درحالی که از اهمیت کمتری نسبت به سایر آموزش‌ها برخوردار شده‌اند. ازسوی دیگر این آموزش‌ها نسبت به آموزش‌های نظری پرهزینه‌تر هستند بنابراین همواره کمبود منابع در این خصوص یک مشکل به‌شمار می‌آید.

– به روز نبودن امکانات، تجهیزات و ماشین‌آلات هنرستان‌ها و در نتیجه عدم آشنایی

هنرجویان با تکنولوژی مدرن

متأسفانه به دلیل کم‌توجهی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، بسیاری از این مراکز با تجهیزات و ماشین‌آلاتی کار می‌کنند که دیگر تاریخ مصرف آن گذشته است. به عنوان مثال در رشته مکانیک خودرو آموزش در مورد خودروهایی انجام می‌شود که دیگر در بازار موجود نیستند. مسائلی از این قبیل موجب هدررفت آموزش‌ها و همچنین موجب بی‌اعتمادی کارفرمایان به آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای می‌شود.

– صعوبت جذب استاد، هنرآموز و مربی فنی و حرفه‌ای

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای همانند سایر آموزش‌ها نیازمند مربیان، هنرآموزان و اساتید فن است که باید در مراکز خاص آموزش دیده و تربیت شوند. در قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش تربیت مربی هنرستان و آموزش‌کنده‌های فنی و حرفه‌ای وظیفه این دستگاه بود، اما متولی تربیت مربی برای آموزش‌های غیررسمی و همچنین برای آموزش‌های رسمی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشگاه جامع علمی – کاربردی در منابع قانونی دیده نشده است، لذا جذب نیروی ورزیده در این حیطه با مشکل جدی مواجه است.

– نبود تلفیق مناسب این آموزش‌ها در دوران آموزش عمومی رسمی (تا دوره راهنمایی) و آموزش دانشگاهی

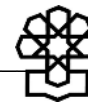
با توجه به اهمیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، نیاز جامعه و افراد به آشنایی با این آموزش‌ها ضروری است علاوه بر ارائه مستقیم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در رشته‌ها و مراکز خاص، در سایر رشته‌ها و دوره‌های آموزشی به صورت تلفیقی با سایر دروس نیز ارائه گردند. به عنوان مثال ارائه درس کار و فناوری در آموزش و پرورش به واسطه ماده (۱۹) قانون برنامه پنجم و سند تحول راهبردی آموزش و پرورش الزامی شده است، هرچند که هنوز زمان لازم و امکانات کافی برای آن پیش‌بینی نشده است. این تلفیق می‌بایست در همه دوره‌های تحصیلی مورد توجه قرار گیرد.

– نبود هدایت شغلی و تحصیلی مناسب مورد نیاز کشور و متناسب با علائق فردی

سیاست‌گذاری در هدایت دانش‌آموزان به مشاغل مورد نیاز کشور متناسب با استعدادها و علائق آنان می‌تواند از هدررفت زمان، اعتبارات و سرمایه‌های انسانی پیشگیری کند. در حال حاضر هدایت تحصیلی بدون توجه به هدایت شغلی و صرفاً براساس وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان و همچنین با نگاه آموزش درجه ۲ به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای انجام می‌شود.

نتیجه‌گیری

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی اشتغال از سوی مقام معظم رهبری و با توجه به ضرورت اجرای مفاد ماده (۲۱) قانون برنامه پنجم پیشنهاد می‌شود قانون نظام جامع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به الزامات مطروحه در این گزارش تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. در این طرح باید نحوه نظارت مجلس بر اجرای قانون به صورت دقیق و مرحله‌بندی شده نیز پیش‌بینی شود تا دولت پاسخگویی مناسب را در بازه‌های زمانی پیش‌بینی شده داشته باشد. همچنین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور همانند آموزش عالی و آموزش عمومی دارای قانون، با وظایف مشخص شناخته شده و از هماهنگی لازم متناسب با نیازهای کشور برخوردار شود.

پیوست ۱ - قوانین توسعه و سیاست‌های کلی اشتغال

قانون برنامه پنج‌ساله اول توسعه کشور

تبصره «۲۴» - دولت موظف است نسبت به ایجاد یک نهاد متمرکز و کارآ با تسهیلات و اختیارات قانونی لازم برای تمرکز امور سیاستگذاری و برنامه‌ریزی و تفویض آزادی عمل به واحدهای اجرایی و مؤسسات آموزشی در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اقدام و برای تمام رشته‌های فنی و حرفه‌ای مورد نیاز کشور در تمام سطوح تحصیلی از ابتدای دوره راهنمایی تا آخرین مراحل تحصیلات دانشگاهی برنامه‌های لازم را در کنار سایر رشته‌های آموزشی فراهم نماید.

قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه کشور - مواد (۵-۷)

۵. تربیت نیروی انسانی مورد نیاز از طریق:

۷-۵. بها دادن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه‌ماهر و تکمیل حلقه‌های مفقود مورد نیاز بخش‌های گوناگون در زمینه نیروی انسانی.

۵-۱۰. بهبود شاخص‌های کمی و کیفی و افزایش درصد سهم اعتبارات بخش‌های آموزشی و پرورشی، فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی.

۷. سیاست‌های پرسنلی بخش دولتی.

۷-۱۴. ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و بهره‌برداری کامل از امکانات برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر.

۷-۱۵. ایجاد امکان کارآموزی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به وسیله واحدهای تولیدی، سازمان‌های دولتی، سازمان‌ها و تشکلهای خصوصی و تعاونی با استفاده از منابع آن واحدها.

برنامه پنج‌ساله سوم توسعه کشور ماده (۱۵۱)

به منظور هماهنگی امر سیاستگذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اعم از رسمی و غیررسمی شامل آموزش‌های کاردانی و علمی - کاربردی که متولی آن وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متوسطه و کار دانش که متولی آن وزارت آموزش و پرورش و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کوتاه‌مدت که متولی آن وزارت کار و امور اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت کارکنان دولت و مدیریت حرفه‌ای تخصصی که متولی آن سازمان امور اداری و استخدامی کشور می‌باشند، شورای عالی کارآموزی [مواد (۵)، (۶) و (۷) قانون کارآموزی مصوب سال ۱۳۴۹ مجلسین سنا و شورای ملی سابق] و شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران) و شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی (مصوب سال ۱۳۶۹ شورای انقلاب فرهنگی) منحل و ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت وزرای آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی و جهاد سازندگی و رئیس سازمان برنامه و بودجه و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور و رئیس مرکز امور مشارکت زنان تشکیل می‌گردد. سایر وزرا حسب مورد و به تشخیص و دعوت رئیس ستاد در جلسات شرکت خواهند نمود. رئیس سازمان برنامه و بودجه دبیر ستاد می‌باشد. سایر وظایف و اختیارات شوراهای مذکور به وزارتخانه‌های ذی‌ربط تفویض

می‌گردد. تصمیمات این ستاد پس از تأیید هیئت وزیران برای کلیه وزارتخانه‌ها و شوراهای در امور مذکور لازم‌الاجرا خواهد بود.

آیین‌نامه اجرایی این ماده طی مدت سه‌ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد ستاد به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه کشور - ماده (۵۵)

دولت مکلف است به‌منظور گسترش دانش و مهارت، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقا و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح دانش و مهارت نیروی کار کشور با سطح استانداردهای جهانی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی برای جوانان، برای نظام آموزش فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی کشور، ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیر، سازوکارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجرا نماید:

الف) انجام اقدامات قانونی لازم به‌منظور برپایی نهاد سیاستگذار در آموزش فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی، با توجه به تجربیات جهانی و داخلی به‌عنوان مرجع اصلی تصویب چشم‌اندازها، راهبردها و سیاست‌های کلان بخش و تا زمان شکل‌گیری نهاد ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای موضوع ماده (۱۵۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به‌کار خود ادامه خواهد داد.

ب) استمرار نظام کارآموزی و کارورزی برای تمام آموزش‌های رسمی (متوسطه و عالی)، غیررسمی فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ج) تدوین نظام استاندارد و ارزیابی مهارت نیروی کار کشور با رویکرد بین‌المللی.

د) طرح جامع توسعه منابع انسانی مورد نیاز این بخش شامل؛ جذب، انگیزش، ارتقای شغلی، آموزش، بهسازی و نگهداشت نیروی انسانی.

هـ) نظام حمایت از مؤسسات و بنگاه‌های دولتی و بخش غیردولتی، در توسعه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی به‌ویژه در مناطق کمترتوسعه‌یافته.

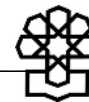
و) نوسازی و بازسازی ساختارها، امکانات و ارتقای کیفیت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی و توسعه مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای، فناوری اطلاعات و ارتباطات با حداکثر مشارکت بخش خصوصی و تعاونی و بهره‌گیری از همکاری‌های بین‌المللی.

ز) استفاده از توان و امکانات بخش‌های دولتی و غیردولتی، در توسعه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ح) نیازسنجی و برآورد نیروی انسانی کاردانی مورد نیاز و صدور مجوز لازم و حمایت به‌منظور تأسیس و توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی در بخش خصوصی و تعاونی، به نحوی که تا سال چهارم برنامه، ظرفیت‌های مورد نیاز ایجاد گردد.

برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور

ماده (۲۱) - دولت مکلف است به‌منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی در محیط، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقا و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و حرفه‌ای برای جوانان و ارتقای جایگاه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای برای نظام آموزش فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی کشور اعم از رسمی، غیررسمی و

سازمان‌نایافته، ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیر سازوکارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجرا کند:

(الف) استمرار نظام کارآموزی و کارورزی در آموزش‌های رسمی متوسطه و عالی، غیررسمی فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی.

(ب) فراهم‌سازی ارتقای مهارت در کشور از طریق اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تأمین فضاهای فیزیکی و کالبدی با شرایط سهل و زمینه‌سازی حضور فعال و مؤثر بخش غیردولتی در توسعه آموزش‌های رسمی و غیررسمی مهارتی و علمی - کاربردی کشور.

(ج) افزایش و تسهیل مشارکت بهره‌برداران از آموزش فنی‌وحرفه‌ای در بخش‌های دولتی و غیردولتی.

(د) هماهنگی در سیاستگذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای کشور به‌عنوان یک نظام منسجم و پویا متناسب با نیاز کشور.

(هـ) کاربست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی به‌صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌ها در سطوح و انواع مختلف در حوزه حرفه و شغل در جهت به رسمیت شناختن یادگیری مادام‌العمر و تعیین شایستگی‌های سطوح مختلف مهارتی.

(و) نیازسنجی و برآورد نیروی انسانی کاردانی مورد نیاز و صدور مجوز لازم و حمایت به‌منظور تأسیس و توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی در بخش خصوصی و تعاونی و ایجاد ظرفیت‌های مورد نیاز تا سال چهارم برنامه.

(ز) رتبه‌بندی مراکز آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای رسمی و غیررسمی براساس شاخص‌های مدیریت اجرایی، فرآیند یاددهی - یادگیری، نیروی انسانی، تحقیق و توسعه منابع و شاخص پشتیبانی فراگیران.

ماده (۲۳) - از ابتدای برنامه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش با کلیه امکانات، اموال منقول و غیرمنقول و نیروی انسانی و دارایی‌ها و تعهدات و مسئولیت‌ها از وزارت مذکور منتزع و به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ملحق می‌گردد.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است در مقاطع کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته به پذیرش دانشجو در این دانشکده‌ها و آموزشکده‌ها اقدام نماید.

تبصره - مبنای انتزاع و انتقال، دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی حرفه‌ای است که در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ فعال بوده یا مجوز داشته‌اند.

ماده (۸۰) - به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدام‌های زیر را انجام دهد:

(هـ) حمایت مالی از بخش غیردولتی به‌منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب‌وکار، کارآفرینی، فنی‌وحرفه‌ای و علمی - کاربردی

ماده (۱۹۴) - دولت مکلف است به‌منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقای سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به‌عمل آورد:

(و) آموزش فنی‌وحرفه‌ای مستمر روستاییان با هدف توانمندسازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیت‌های صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات.

ماده (۱۹۵)

بند «۳» - بهره‌گیری بهینه از فرصت خدمت وظیفه عمومی برای ارتقای دانش، مهارت، ارتقای منزلت اجتماعی جامعه هدف درخصوص مبانی و ارزش‌های اسلام و انقلاب با تکیه ویژه بر دیدگاه‌ها و سیره حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، ارتقای معنویت، انضباط اجتماعی، تقویت تعاملات سازنده و مهارت‌های حرفه‌ای و افزایش ظرفیت به‌کارگیری تخصصی سربازان وظیفه و غنی‌سازی شغلی و ارتقای معیشت و منزلت اجتماعی آنان و نیز استفاده بهینه از مشمولان در سازندگی کشور.

قانون بودجه سال ۱۳۹۰

ماده (۱۱۰) - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است بدون بار مالی جدید و بدون اصلاح تشکیلات و افزایش پست سازمانی با استفاده از امکانات و نیروی انسانی موجود دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای را تشکیل دهد و کلیه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای کشور را از آموزش و پرورش به این دانشگاه با شرایط یاد شده منتقل نماید.

سیاست‌های کلی اشتغال

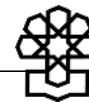
۱. ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به‌عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره‌گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور.
۲. آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی‌وحرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها.
۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی،
۲. سیاست‌های کلی جمعیت،
۳. سیاست کلی علم و فناوری،
۴. سیاست کلی تحول در آموزش و پرورش (بند «۴» بخش تقویت...).

سیاست‌های کلی تحول در آموزش و پرورش - ۱۳۹۱**۴-۸. تقویت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای****سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - ۱۳۹۲**

۱. تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به‌منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقای درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

سیاست‌های کلی جمعیت - ۱۳۹۳

۸. توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی - حرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علائق آنان در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد.

پیوست ۲ - قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش - مصوب مجلس شورای اسلامی

۱۳۶۶/۱۱/۵

فصل دوم - محدوده کلی وزارت آموزش و پرورش

ماده (۳) - آموزش و پرورش به دو بخش کلی آموزش عمومی و آموزش نیمه تخصصی به شرح زیر تقسیم می‌شود و وزارت آموزش و پرورش که از این پس وزارت نامیده می‌شد عهده‌دار اجرای آن خواهد بود:

الف) آموزش عمومی: شامل ایجاد مهارت لازم در امر خواندن و نوشتن، آموزش مبانی اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی، علمی و هنری در حدی که هر فرد به‌طور عام به آن احتیاج دارد.

ب) آموزش نیمه تخصصی به دو بخش علمی و علمی - عملی (فنی و حرفه‌ای) به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

۱. آموزش علمی - عبارت است از آموزش‌هایی که با توجه به اهداف آموزش‌های دوره متوسطه ضمن تکمیل آموزش‌های عمومی با فراهم آوردن مبانی و زمینه‌های فراگیری علوم نظری، فرد را از طریق تقویت روحیه استدلال و تفکر با مبادی علوم و فنون آشنا و او را برای طی مدارج عالی آماده می‌سازد.

۲. آموزش علمی - عملی (فنی و حرفه‌ای) - عبارت است از آموزش‌هایی که فرد را بر مبنای تعلیم مهارت‌هایی که جنبه کاربردی و عملی دارد جهت احراز شغل و یا حرفه معینی آماده می‌سازد و یا بر کارایی و توانایی افراد شاغل به فنون و حرف می‌افزاید.

تبصره «۱» - جهت اشاعه آموزش‌های علمی - عملی (فنی و حرفه‌ای) و ایجاد جاذبه برای ورود به این آموزش‌ها امکان ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان این بخش تا عالی‌ترین سطوح آموزشی باید فراهم گردد.

تبصره «۲» - کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موظفند در جهت تأمین مفاد این ماده در چارچوب ضوابط کلی آموزشی کشور با وزارت همکاری نمایند.

فصل سوم - اصول و مبانی و خط‌مشی کلی وزارت آموزش و پرورش

ماده (۶) - آموزش‌های نظری باید به نحوی برنامه‌ریزی و اجرا شود که دانش‌آموزان ضمن ممارست، کارهای عملی و تجربی متناسب با سن و جنس و رشته تحصیلی آنها با رعایت اولویت‌های منطقه‌ای و شرایط بومی حداقل یک مهارت مورد نیاز جامعه را کسب نمایند.

پیوست ۳ - قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۱۳۸۳/۵/۲۸

ماده (۱) - به استناد ماده (۹۹) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ و به‌منظور انسجام بخشیدن به امور اجرایی و سیاستگذاری نظام علمی، تحقیقاتی و فناوری کشور، اهداف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌شرح زیر تعیین می‌گردد:

ب) اعتلای موقعیت آموزشی، علمی و فنی کشور.

د) تأمین نیروی انسانی متخصص و توسعه منابع انسانی کشور.

ه) ارتقای سطح دانش و مهارت‌های فنی و توسعه و ترویج فرهنگ تفکر علمی در جامعه.

ماده (۲) - مأموریت‌های اصلی و حدود اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌شرح زیر می‌باشد:

الف) در زمینه انسجام امور اجرایی و سیاستگذاری نظام علمی و امور تحقیقات و فناوری

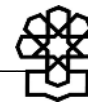
۱. شناسایی مزیت‌های نسبی، قابلیت‌ها، استعدادها و نیازهای پژوهش و فناوری کشور بر مبنای آینده‌نگری و آینده‌پژوهی و معرفی آن به واحدهای تولیدی، تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و تحقیقاتی جهت بهره‌برداری.
۲. بررسی اولویت‌های راهبردی تحقیقات و فناوری با همکاری یا پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و پیشنهاد به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری.
۳. حمایت از توسعه تحقیقات بنیادی و پژوهش‌های مرتبط با فناوری‌های نوین بر اساس اولویت‌ها.
۴. برنامه‌ریزی برای تدارک منابع مالی توسعه فناوری کشور و مشارکت در ایجاد، توسعه و تقویت فناوری ملی و حمایت از توسعه فناوری‌های بومی.
۵. اتخاذ تدابیر لازم به منظور افزایش کارایی و اثربخشی تحقیقات کشور و توسعه تحقیقات کاربردی با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط.
۶. اتخاذ تدابیر و تهیه پیشنهادهای لازم در خصوص انتقال فناوری و دانش فنی و برنامه‌ریزی به منظور بومی کردن فناوری‌های انتقال‌یافته به داخل کشور و ارائه آنها به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری.
۷. ایجاد زمینه‌های مناسب برای عرضه فناوری در داخل و خارج کشور و حمایت از صدور فناوری‌های تولید شده در کشور و کمک به ایجاد انجمن‌ها و شرکت‌های غیردولتی علمی، تحقیقاتی و فناوری.
۸. تمهید سازوکارهای لازم برای ایجاد همسویی میان فعالیت‌های آموزشی، تحقیقاتی و فناوری، تقویت ارتباط دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی با بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور.
۹. اتخاذ راهکارهای مناسب برای کمک به توسعه پژوهش و فناوری در بخش‌های غیردولتی.
۱۰. ارزیابی جامع عملکرد نظام ملی علوم، تحقیقات و فناوری شامل پیشرفت‌ها، شناخت موانع و مشکلات و تدوین و ارائه گزارش سالیانه.

ب) در زمینه اداره امور دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱. پیشنهاد ضوابط و معیارهای کلی پذیرش دانشجو به مراجع ذی‌صلاح.
۳. برنامه‌ریزی اجرایی، آموزشی و تحقیقاتی متناسب با نیازها و تحولات علمی و فنی در جهان.
۴. تعیین ضوابط، معیارها و استانداردهای علمی مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، رشته‌ها و مقاطع تحصیلی با رعایت اصول انعطاف، پویایی، رقابت و نوآوری علمی.

ج) سایر موارد

۱. مشارکت فعال در فرآیند سیاستگذاری نظام آموزش و توسعه نیروی انسانی کشور به منظور ایجاد هماهنگی لازم بین برنامه‌های سطوح مختلف آموزش کشور.
۲. مشارکت در تعیین اولویت‌های توسعه منابع انسانی کشور و ارائه نتایج حاصل شده به دستگاه‌های ذی‌ربط به منظور هدایت منابع در جهت اولویت‌های مذکور.
۳. ارزیابی و تأیید اختراعات، اکتشافات و نوآوری‌ها با همکاری سایر مراکز علمی و تحقیقاتی کشور به منظور فراهم نمودن زمینه حمایت از حقوق مالکیت معنوی و ثبت در مراجع ذی‌ربط.
۴. تعیین ضوابط ارزشیابی علمی مدارک فارغ‌التحصیلان و تأیید ارزش علمی مدارک دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (دولتی یا غیردولتی) داخل کشور به استثنای گروه پزشکی.

تعیین ضوابط مربوط به تشخیص ارزش علمی، گواهینامه‌های آموزش عالی و پژوهش‌های علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی خارجی و تعیین ارزش مدارک مذکور به‌استثنای گروه پزشکی.

۵. برنامه‌ریزی برای شناسایی و حمایت از شکوفایی استعدادها درخشان و هدایت آنها به سمت اولویت‌های راهبردی کشور در زمینه علوم، تحقیقات و فناوری در چارچوب مقررات مصوب مراجع ذی‌صلاح.

پیوست ۴ - قانون کارآموزی - مصوب ۱۳۴۹/۲/۲۸

ماده (۱) - به‌موجب این قانون کارآموز شخصی است که بر طبق قرارداد کارآموزی برای فراگرفتن یا افزایش مهارت در رشته معینی از صنایع در کارگاه‌ها یا مراکز کارآموزی که به‌وسیله صاحبان صنایع به‌موجب این قانون تأسیس می‌شود یا در مراکز وزارت کار و امور اجتماعی و یا در سایر مراکز کارآموزی که وزارتخانه مذکور تشخیص دهد مشغول گردد. اشخاصی که مشمول قانون استخدام کشوری یا سایر قوانین و مقررات استخدامی می‌باشند مشمول مقررات این قانون نخواهند بود.

ماده (۲) - قرارداد کارآموزی قراردادی است که در آن رابطه کارفرما و کارآموز به‌منظور کارآموزی تنظیم می‌گردد. **تبصره -** مدت و سن مقرر در ماده (۲) قانون کار در موارد خاص که ضرورت پیدا کند با تصویب وزیر کار و امور اجتماعی قابل تغییر خواهد بود.

ماده (۳) - کارآموزی در مورد افراد ذیل انجام می‌یابد:

۱. جوانانی که بدون داشتن تخصص و یا اینکه بدون اتمام تحصیلات حرفه‌ای وارد بازار کار می‌شوند.

۲. کارگران شاغل برای فراگرفتن تخصص‌های مورد نیاز و افزایش مهارت.

۳. کارگرانی که به‌منظور تغییر رشته کار خود لزوماً باید مهارت جدیدی کسب کنند.

ماده (۴) - مرکز کارآموزی محلی است که به‌وسیله کارفرمایان یا به‌وسیله وزارت کار و امور اجتماعی به‌منظور تعلیم کارآموزان یا کارگرانی که باید مهارت آنان افزوده شود یا مهارت جدیدی کسب کنند تأسیس و یا تعیین می‌گردد.

تبصره - شروع کارآموزی در کلیه موارد پس از انعقاد قرارداد کارآموزی خواهد بود.

شورای عالی کارآموزی

ماده (۵) - به‌منظور تعیین خط‌مشی کلی کارآموزی کشور شورایی به نام شورای عالی کارآموزی مرکب از وزرای کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آموزش و پرورش - علوم و آموزش عالی - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و یا معاونین آنان و دو نفر از مطلعین امور تعلیمات حرفه‌ای به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و یک نفر از کارگران مطلع به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل می‌شود. ریاست شورا با وزیر کار و امور اجتماعی و در غیاب مشارالیه با وزیر آموزش و پرورش خواهد بود.

تبصره «۱» - شورای عالی دارای دبیرخانه‌ای خواهد بود که در وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل می‌شود.

تبصره «۲» - طرز تشکیل جلسات و تشکیلات داخلی دبیرخانه شورای عالی کارآموزی به‌وسیله آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای عالی مذکور خواهد رسید تعیین می‌شود.

ماده «۶» - وظایف شورای عالی کارآموزی عبارت است از:

تعیین خط‌مشی و برنامه کلی کارآموزی در کشور و نظارت بر نحوه مصرف درآمد حاصله از اجرای این قانون - تعیین حدود اختیارات و وظایف کمیته‌های کارآموزی - تهیه و تصویب مقررات و آیین‌نامه‌های مربوط به قرارداد کارآموزی مدت و نحوه کارآموزی - دستمزد کارآموزان و سایر مسائل مربوط به امور کارآموزی.

تبصره - شورای عالی کارآموزی می‌تواند در اجرای این قانون به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی قسمتی از وظایف خود را به کمیته کارآموزی تفویض نماید.

ماده (۷) - شورای عالی کارآموزی بنا به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی به تدریج حرفه‌ها و مناطقی را که باید در آن کارآموزی انجام شود و صنایع مشمول این قانون را با توجه به طبقه‌بندی مشاغل و استانداردهای آموزشی و با در نظر گرفتن نوع حرف و صنایع و فراهم بودن موجبات آموزشی تعیین و اعلام خواهد کرد.

صندوق کارآموزی

ماده (۸) - به منظور اجرای این قانون صندوقی به نام صندوق کارآموزی ایجاد می‌شود. صندوق مزبور دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری بوده و اداره امور آن براساس اصول بازرگانی و منحصرأ طبق این قانون و اساسنامه صندوق و آیین‌نامه‌های مربوط انجام می‌گیرد. ارکان صندوق عبارتند از: شورای عالی کارآموزی، مدیرعامل و حسابرس. نحوه انتخاب حدود اختیارات و مسئولیت‌های ارکان مزبور طبق اساسنامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی به تصویب کمیسیون کار و امور اجتماعی مجلسین خواهد رسید.

کمیته کارآموزی

ماده (۹) - به تدریج در هر منطقه و یا برای هر رشته معینی از صنایع یا حرفه‌هایی که موجبات کارآموزی فراهم باشد کمیته‌ای به نام کمیته کارآموزی به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی کارآموزی تشکیل می‌شود. اعضای کمیته کارآموزی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی تعیین خواهند شد ولی به هر صورت نماینده کارگران همان حرفه و نماینده کارفرمایان مربوط در آن شرکت خواهند داشت.

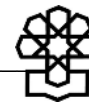
تبصره - کمیته می‌تواند از سایر افرادی که به مسائل مربوط به آموزش حرفه‌ای کارگران علاقمند و در آن صاحب‌نظر باشند دعوت نماید تا در جلسات کمیته کارآموزی شرکت جویند.

ماده (۱۰) - مقررات مربوط به نحوه تشکیل وظایف کمیته کارآموزی در حدود این قانون به وسیله آیین‌نامه‌ای خواهد بود که از طرف وزارت کار و امور اجتماعی تنظیم و به تصویب شورای عالی کارآموزی خواهد رسید.

مراکز کارآموزی

ماده (۱۱) - کلیه مراکزی که در اجرای این قانون به وسیله کارفرمایان تشکیل شده و می‌شود توسط کارفرما و یا کارفرمایان مربوط اداره خواهد شد و در هر مورد نظارت بر برنامه‌های کارآموزی و مدت و نحوه آن در این قبیل مراکز به عهده کمیته‌های کارآموزی خواهد بود که گزارش کار خود را برای طرح در شورای عالی کارآموزی به وزارت کار و امور اجتماعی تسلیم خواهند کرد.

ماده (۱۲) - در هریک از مراکز کارآموزی که به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی کارآموزی تشکیل خواهد شد هیئت امنایی مرکب از یک نفر نماینده کارگران و یک نفر نماینده کارفرمایان و یک نفر به انتخاب وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل و امور مالی مرکز را به عهده خواهند داشت.

ماده (۱۳) - نحوه تشکیل و ایجاد مؤسسات کارآموزی که آموزش و در آنها جنبه عملی و حرفه‌ای دارد و چگونگی نظارت در اداره امور و مؤسسات مزبور به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مقررات مالی

ماده (۱۴) - کارفرمایان یا صاحبان صنایع طبق ضوابطی که شورای عالی کارآموزی با توجه به شرایط اقتصادی و صنعتی تعیین خواهد کرد ماهیانه مبلغی معادل ۲ درصد مزد کارگران خود را بر طبق صورت‌هایی که همه‌ماهه به سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌فرستند جهت هزینه‌های مذکور در این قانون در حساب بانک خاصی به نام صندوق کارآموزی واریز می‌نمایند.

تبصره «۱» - صورت حقوق‌بگیران در هر صنعت یا هر کارگاه که مشمول مفاد این ماده نخواهند بود به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی کارآموزی تعیین خواهد شد.

تبصره «۲» - نحوه وصول ۲ درصد و جرائم عدم پرداخت یا دیرکرد پرداخت مبلغ مذکور در این ماده و اعتراض و شکایت مربوط به آن تابع مقرراتی است که در قانون بیمه‌های اجتماعی در مورد نحوه احتساب و وصول حق بیمه و پرداخت و یا دیرکرد پیش‌بینی شده است و به‌منظور صرفه‌جویی می‌توان از دستگاه وصول سازمان بیمه‌های اجتماعی استفاده نمود.

تبصره «۳» - در مورد پیمانکاری‌های ساختمانی به‌جای ۲ درصد مندرج در این ماده دو در هزار مبالغ صورت وضعیت‌ها از طرف کارفرمایان مربوط پرداخت خواهد شد.

ماده (۱۵) - هزینه‌های مربوط به کارآموزی از محل سهمی که کارفرمایان به‌موجب ماده (۱۴) خواهند پرداخت و اعتباری که هر سال دولت بدین منظور به‌عنوان کمک در اختیار وزارت کار و امور اجتماعی قرار خواهد داد تأمین می‌شود.

ماده (۱۶) - کلیه وجوه مذکور در مواد فوق در صندوق کارآموزی متمرکز خواهد شد و صرف وجوه این صندوق منحصراً تابع مقررات این قانون و آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی کارآموزی است. شورای عالی در این مورد عنوان هیئت امنای صندوق را خواهد داشت.

تبصره - نظارت بر مصرف این عواید بر طبق مقررات مذکور در این قانون به‌عهده وزارت کار و امور اجتماعی است.

ماده (۱۷) - امور صندوق کارآموزی به‌وسیله مدیرعامل صندوق که به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی کارآموزی تعیین می‌شود براساس آیین‌نامه‌ای اداره خواهد شد که به تصویب شورای عالی کارآموزی خواهد رسید.

ماده (۱۸) - در مورد کارفرمایانی که برای کارآموزی کارگران خود با نظر شورای عالی کارآموزی به‌طور جداگانه و یا با همکاری یکدیگر مراکزی تأسیس می‌نمایند و یا کارگاه‌های خود را برای کارآموزی آماده می‌کنند بنا به پیشنهاد کمیته کارآموزی و تصویب شورای عالی کارآموزی از پرداخت تمام یا قسمتی از میزان مذکور در ماده (۱۴) معاف خواهند بود. معافیت مزبور برای یک سال بوده و در انقضای مدت قابل تمدید می‌باشد.

ماده (۱۹) - پرداخت هزینه کارآموزی کارگران و کارآموزان به کارفرما و یا به مراکز کارآموزی و یا مؤسسات حرفه‌ای رسمی کشور بر طبق قرارداد کارآموزی منعقد بین کارآموزان و کارفرمایان و یا مراکز کارآموزی و یا مؤسسات مذکور براساس ضوابط و آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی کارآموزی رسیده باشد.

مقررات متفرقه

ماده (۲۰) - مراکز موجود کارآموزی به شرط تصویب شورای عالی کارآموزی مشمول مقررات این قانون می‌گردد.

ماده (۲۱) - اختلافات ناشی از قرارداد کارآموزی در «داخل و یا خارج از کشور» در هیئت حل اختلاف مندرج در ماده (۴۰) قانون کار و بر طبق مقررات قانون کار رسیدگی خواهد شد. رأی هیئت مذکور قطعی و لازم‌الاجراست.

ماده (۲۲) - مراکز کارآموزی باید در پایان هر سال گزارش کاملی از فعالیت‌هایی که در زمینه کارآموزی کارگران انجام یافته و ترازنامه مالی با اظهارنظر کمیته کارآموزی مربوط برای طرح در شورای عالی کارآموزی به وزارت کار و امور اجتماعی ارسال نمایند.

ماده (۲۳) - تصرف غیرقانونی و برداشت غیرمجاز از وجوه صندوق کارآموزی در حکم اختلاس اموال عمومی خواهد بود. قانون فوق مشتمل بر ۲۳ ماده و ۱۰ تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۴۹/۲/۶ در جلسه روز دوشنبه ۲۸ اردیبهشت‌ماه ۱۳۴۹ به تصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف‌امامی

پیوست ۵ - قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹**فصل پنجم - آموزش و اشتغال****مبحث اول - کارآموز و مراکز کارآموزی****۱. مراکز کارآموزی**

ماده (۱۰۷) - در اجرای اهداف قانون اساسی و به‌منظور اشتغال مولد و مستمر جویندگان کار و نیز بالا بردن دانش فنی کارگران، وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است امکانات آموزشی لازم را فراهم سازد.

تبصره - وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌نفع موظف به همکاری‌های لازم با وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشند.

ماده (۱۰۸) - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است برحسب نیاز و با توجه به استقرار نوع صنعت موجود در نقاط مختلف کشور، برای ایجاد و توسعه مراکز کارآموزی ذیل در سطوح مختلف مهارت اقدام نماید.

الف) مراکز کارآموزی پایه برای آموزش کارگران و کارجویان غیرماهر.

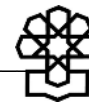
ب) مراکز کارآموزی تکمیل مهارت و تخصص‌های موردی برای بازآموزی ارتقای مهارت و تعلیم تخصص‌های پیشرفته به کارگران و کارجویان نیمه‌ماهر، ماهر و مربیان آموزش حرفه‌ای.

ج) مراکز تربیت مربی برای آموزش مربیان و مرکز کارآموزی.

د) مراکز کارآموزی خاص معلولین و جانبازان با همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط (مانند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بنیاد شهید، بنیاد جانبازان و...).

ماده (۱۰۹) - مرکز آموزش مذکور در ماده (۱۰۸) این قانون از نظر مالی و اداری با رعایت قانون محاسبات عمومی به‌طور مستقل زیر نظر وزارت کار و امور اجتماعی اداره خواهد شد.

ماده (۱۱۰) - واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی به‌منظور مشارکت در امر آموزش کارگر ماهر و نیمه‌ماهر مورد نیاز خویش، مکلفند نسبت به ایجاد مراکز کارآموزی جوار کارگاه و یا بین‌کارگاهی، همکاری‌های لازم را با وزارت کار و امور اجتماعی به‌عمل آورند.

تبصره «۱» - وزارت کار و امور اجتماعی، استانداردها و جزوه‌های مربوط به امر آموزش در مراکز کارآموزی جوار کارگاه و بین‌کارگاهی را تهیه و در مورد تعلیم و تأمین مربیان مراکز مزبور اقدام می‌نماید.

تبصره «۲» - دستورالعمل‌ها و مقررات مربوط به ایجاد کارآموزی جوار کارگاه و بین‌کارگاهی برحسب مورد به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده (۱۱۱) - علاوه بر تشکیل مراکز کارآموزی توسط وزارت کار و امور اجتماعی، آموزشگاه فنی و حرفه‌ای آزاد نیز به منظور آموزش صنعت یا حرفه معین، به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی، با کسب پروانه از وزارت کار و امور اجتماعی، تأسیس می‌شود.

تبصره - آیین‌نامه مربوط به تشخیص صلاحیت فنی و مؤسسات کارآموزی آزاد و صلاحیت مسئول و مربیان و نحوه نظارت وزارت کار و امور اجتماعی بر این مؤسسات با پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۱. کارآموز و قرارداد کارآموزی

ماده (۱۱۲) - از لحاظ مقررات این قانون، کارآموز، به افراد ذیل اطلاق می‌شود:

الف) کسانی که فقط برای فراگرفتن حرفه خاص، بازآموزی با ارتقای مهارت برای مدت معین در مراکز کارآموزی و یا آموزشگاه‌های آزاد آموزش می‌بینند.

ب) افرادی که به موجب قرارداد کارآموزی به منظور فراگرفتن حرفه‌ای خاص برای مدت معین که زائد بر سه سال نباشد، در کارگاهی معین به کارآموزی توأم با کار اشتغال دارند مشروط بر آنکه سن آنها از ۱۵ سال کمتر نبوده و از ۱۸ سال تمام بیشتر نباشد.

تبصره «۱» - کارآموزان بند «الف» ممکن است کارگرانی باشند که مطابق توافق کتبی منعقد شده با کارفرما به مراکز کارآموزی معرفی می‌شوند و یا داوطلبانی باشند که شاغل نیستند و رأساً به مراکز کارآموزی مراجعه می‌نمایند.

تبصره «۲» - دستورالعمل‌های مربوط به شرایط پذیرش، حقوق و تکالیف دوره کارآموزی داوطلبان مذکور در بند «ب» با پیشنهاد شورای عالی کار، به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی می‌رسد.

ماده (۱۱۳) - کارگران شاغلی که مطابق تبصره «۱» ماده (۱۱۲) برای کارآموزی در یکی از مراکز کارآموزی پذیرفته می‌شوند از حقوق زیر برخوردار خواهند بود.

الف) رابطه استخدامی کارگر در مدت کارآموزی قطع نمی‌شود و این مدت از هر لحاظ جزء سوابق کارگر محسوب می‌شود.

ب) مزد کارگر در مدت کارآموزی از مزد ثابت و یا مزد مبنا کمتر نخواهد بود.

ج) مزایای غیرنقدی، کمک‌ها و فوق‌العاده‌هایی که برای جبران هزینه زندگی و مسئولیت‌های خانوادگی به کارگر پرداخت می‌شود، در دوره کارآموزی کماکان پرداخت خواهد شد. چنانچه کارفرما قبل از پایان مدت، بدون دلیل موجه مانع ادامه کارآموزی شود و از این طریق خسارتی به کارگر وارد گردد، کارگر می‌تواند به مراجع حل اختلاف مندرج در این قانون مراجعه و مطالبه خسارت نماید.

ماده (۱۱۴) - کارگری که مطابق تبصره «۱» ماده (۱۱۲) برای کارآموزی در یکی از مراکز کارآموزی پذیرفته می‌شود، مکلف است:

الف) تا پایان مدت مقرر به کارآموزی بپردازد و به‌طور منظم در برنامه‌های کارآموزی شرکت نموده و مقررات و آیین‌نامه‌های واحد آموزشی را مراعات نماید و دوره کارآموزی را با موافقت به پایان برساند.

ب) پس از طی دوره کارآموزی، حداقل دو برابر مدت کارآموزی در همان کارگاه به کار اشتغال ورزد.

تبصره - در صورتی که کارآموز پس از اتمام کارآموزی حاضر به ادامه کار در کارگاه نباشد، کارفرما می‌تواند برای مطالبه خسارت مندرج در قرارداد کارآموزی، به مراجع حل اختلاف موضوع این قانون مراجعه و تقاضای دریافت خسارت نماید.

ماده (۱۱۵) - کارآموزان مذکور در بند «ب» ماده (۱۱۲) تابع مقررات مربوط به کارگران نوجوان مذکور در مواد (۷۹) الی (۸۴) این قانون خواهند بود، ولی ساعت کار آنان از ۶ ساعت در روز تجاوز نخواهد کرد.

ماده (۱۱۶) - قرارداد کارآموزی علاوه بر مشخصات طرفین باید حاوی مطالب ذیل باشد:

الف) تعهدات طرفین،

ب) سن کارآموز،

ج) مزد کارآموز،

و) محل کارآموزی،

هـ) حرفه یا شغلی که طبق استاندارد مصوب، تعلیم داده خواهد شد،

و) شرایط فسخ قرارداد (در صورت لزوم).

ز) هر نوع شرط دیگری که طرفین در حدود مقررات قانونی ذکر آن را در قرارداد لازم بدانند.

ماده (۱۱۷) - مراکز کارآموزی توأم با کار نوجوانان تا سن ۱۸ سال تمام (موضوع ماده (۸۰) این قانون) در صورتی مجاز است که از حدود توانایی آنان خارج نبوده و برای سلامت و رشد جسمی و روحی آنان مضر نباشد.

ماده (۱۱۸) - مراکز کارآموزی موظفند برای آموزش کارآموز، وسایل و تجهیزات کافی را مطابق استانداردهای آموزشی وزارت کار و امور اجتماعی در دسترس وی قرار دهند و به‌طور منظم و کامل، حرفه مور نظر را به او بیاموزند. همچنین مراکز مذکور باید برای تأمین سلامت و ایمنی کارآموز در محیط کارآموزی امکانات لازم را فراهم آورند.

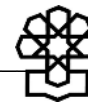
مبحث دوم - اشتغال

ماده (۱۱۹) - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است نسبت به ایجاد مراکز خدمات اشتغال در سراسر کشور اقدام نماید. مراکز خدمات مذکور موظفند تا ضمن شناسایی زمینه‌های ایجاد کار و برنامه‌ریزی برای فرصت‌های اشتغال نسبت به ثبت‌نام و معرفی بیکاران به مراکز کارآموزی (در صورت نیاز به آموزش) و با معرفی به مراکز تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدماتی اقدام نمایند.

تبصره «۱» - مراکز خدمات اشتغال در مراکز استان‌ها موظف به ایجاد دفتری تحت عنوان دفتر برنامه‌ریزی و حمایت از اشتغال معلولین خواهند بود و کلیه مؤسسات مذکور در این ماده موظف به همکاری با دفاتر مزبور می‌باشند.

تبصره «۲» - دولت موظف است تا در ایجاد شرکت‌های تعاونی (تولیدی، کشاورزی، صنعتی و توزیعی)، معلولین را از طریق اعطای وام‌های قرض‌الحسنه بلندمدت و آموزش‌های لازم و برقراری تسهیلات انجام کار و حمایت از تولید یا خدمات آنان مورد حمایت قرار داده و نسبت به رفع موانع معماری در کلیه مراکز موضوع این ماده و تبصره‌ها که معلولین در آنها حضور می‌یابند، اقدام نماید.

تبصره «۳» - وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است تا آیین‌نامه‌های لازم را در جهت برقراری تسهیلات رفاهی مورد نیاز معلولین شاغل در مراکز انجام کار با نظرخواهی از جامعه معلولین ایران و سازمان بهزیستی کشور تهیه و به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی برساند.

پیوست ۶ - لایحه پیشنهادی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - (پیشنهادی سال ۱۳۸۶)

راهبری و هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - (پیشنهادی سال ۱۳۸۶)

شامل:

۱. مقدمه

۲. فصل اول - تعاریف

۳. فصل دوم - اصول حاکم بر عرضه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

۴. فصل سوم - مأموریت و اهداف نهاد راهبری و هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای

۵. فصل چهارم - شورای آموزش فنی و حرفه‌ای، اعضا و وظایف

۶. فصل پنجم - مؤسسه مطالعات و توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

۷. فصل ششم - سایر مقررات

این لایحه در ۲۹ ماده تنظیم شده است.

پیوست ۷ - طرح پیشنهادی «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای» -

مرکز پژوهش‌های مجلس - ۱۳۸۸

«سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای»

مقدمه

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با توسعه منابع انسانی (نیمه‌ماهر، ماهر و متخصص) نقش بسزایی در توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و تأمین اشتغال دارد. این آموزش‌ها طی سال‌های اخیر از توسعه کمی قابل توجهی برخوردار بوده است. انواع این آموزش‌ها (رسمی در سطح متوسطه، کاردانی و علمی - کاربردی و غیررسمی در سطوح مختلف) حیطة وسیعی را پوشش می‌دهد و دارای متولیان متعددی است.

برای سیاستگذاری یکپارچه مجموعه این آموزش‌ها و رشد متوازن آنها، همچنین تحقق سیاست‌های دولت در توسعه اشتغال و برقراری تناسب بین هرم شغلی و اهداف سند چشم‌انداز وجود یک نهاد که براساس یافته‌های کارشناسی و پژوهشی به سیاستگذاری و هماهنگی در این عرصه وسیع همت گمارد، ضروری است.

فصل اول - تعاریف

ماده (۱)

تعریف واژگان مندرج در این لایحه به قرار زیر است:

بند «۱» - سازمان

منظور از سازمان، «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای» است. این سازمان، سازمان دولتی و مستقل است که به منظور پژوهش، سیاستگذاری، برنامه‌ریزی کلان و نظارت بر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای تشکیل می‌گردد.

بند «۲» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

۱-۲. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به همه انواع جنبه‌های آموزشی و تربیتی، که ماهیت فنی و حرفه‌ای داشته و در

واحدهای دولتی، غیردولتی ارائه می‌گردد، اطلاق می‌شود.

۲-۲. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، به جنبه‌هایی از آموزش اطلاق می‌شود که علاوه بر آموزش شایستگی‌های پایه، آموزش‌های فناوری، علوم مربوطه و کسب مهارت‌های عملی را نیز دربرگیرد.
به این ترتیب آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای:
الف) وسیله‌ای برای آماده شدن در یکی از رشته‌های شغلی و حرفه‌ای است.
ب) جنبه‌ای از آموزش مداوم است.

۲-۳. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، به عنوان قسمتی از کل فرآیند آموزشی مادام‌العمر برای افزایش فرصت‌های آموزشی و شغلی و با توجه به تفاوت‌های فردی و محیطی در راستای تحقق عدالت آموزشی ارائه می‌شود.

بند «۳» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای رسمی

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای رسمی در دوره دوم متوسطه نظام آموزشی و بالاتر تا سطح دکترا ارائه و به اخذ مدرک تحصیلی مربوطه منجر می‌شود. این آموزش‌ها به صورت پلکانی که به تدریج پیچیده‌تر، وسیع‌تر و تخصصی‌تر می‌شوند، سازمان می‌یابند و اتمام موفقیت‌آمیز هر سطح مجوز ورود به سطح بعدی آموزش‌هاست.

بند «۴» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای غیررسمی

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای غیررسمی در خارج از نظام آموزشی رسمی به صورت منظم یا متناسب طبق برنامه‌ای مشخص ارائه می‌شود و به طور معمول به اخذ گواهینامه مهارت می‌انجامد. این آموزش شامل آموزش بدو و ضمن خدمت نیز می‌باشد.

بند «۵» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای سازمان‌نیافته

این آموزش‌ها که به صورت فردی و سازمان‌نیافته جهت توسعه شایستگی‌ها و صلاحیت‌های شغلی صورت می‌پذیرد، قابل ارزشیابی در آموزش‌های رسمی و غیررسمی است.

بند «۶» - ذی‌نفعان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

حاکمیت، مردم، بنگاه‌ها و مراکز تولیدی و خدماتی بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی دولتی و غیردولتی، اتحادیه‌ها، صنوف، تعاونی‌ها هستند، که از مهارت‌ها و شایستگی‌های ایجاد شده ناشی از این آموزش‌ها بهره‌مند می‌شوند.

بند «۷» - دستگاه‌های مجری آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

این دستگاه‌ها عبارتند از: تمام ارائه‌دهندگان دولتی، غیردولتی، تعاونی‌ها و بنگاه‌های اقتصادی.

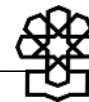
بند «۸» - صلاحیت حرفه‌ای

بیانیه رسمی از مجموعه توانمندی‌ها و شایستگی‌های شغلی و حرفه‌ای شناخته شده، شامل مدرک، گواهینامه و یا دیگر انواع آن می‌باشد.

فصل دوم - اصول حاکم بر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

ماده (۲) - اصول حاکم بر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به شرح زیر است:

بند «۱» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید با تربیت نیروی انسانی مورد نیاز موجب توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور، کارآیی شاغلین، افزایش مهارت و ابتکار افراد شود.

بند «۲» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای می‌بایست برای کمک به اشتغال، خوداشتغالی و کارآفرینی برنامه‌ریزی و اجرا شود.

بند «۳» - آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید معطوف به بازار متغیر کار باشد و کلیه افراد در سن تحصیل، جوانان، بزرگسالان را صرف‌نظر از توانایی جسمی و ذهنی آنها و متناسب با جنسیت و شرایط فرهنگی و محلی برای فراگرفتن حرفه و احراز شغل آماده سازد و یا کارآیی شغلی آنان را افزایش دهد.

بند «۴» - به‌منظور تحقق عدالت آموزشی می‌بایست زمینه‌سازی برای فقرزدایی، افزایش بهره‌وری، تولید ثروت و رفاه اجتماعی صورت پذیرد.

بند «۵» - عرضه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید براساس تعامل میان ذی‌نفعان انجام شود.

فصل سوم - مأموریت و اهداف سازمان

ماده (۳) - مأموریت و اهداف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به‌شرح ذیل است:

بند «۱» - تهیه معیارهای لازم برای اطمینان از کافی بودن مهارت نیروی کار کشور برای حمایت و پشتیبانی از بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات.

بند «۲» - زمینه‌سازی فرصت‌های برابر برای کسب مهارت و بهبود کارآیی فردی و اجتماعی.

بند «۳» - زمینه‌سازی برای استفاده بهتر از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های کشور.

بند «۴» - آماده‌سازی نیروی کار برای رقابت‌پذیر نمودن بخش‌های اقتصادی در سطح ملی و بین‌المللی.

فصل چهارم - ویژگی‌های سازمان

ویژگی‌های «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای» بدین شرح است:

ماده (۴) - سازمان، سازمان دولتی و مستقل است که زیر نظر نهاد ریاست‌جمهوری ایجاد می‌گردد.

ماده (۵) - سازمان دارای ساختار پژوهشی بوده و به‌صورت هیئت امنایی اداره می‌شود.

ماده (۶) - رئیس سازمان معاون رئیس‌جمهور (تک‌شغلی) است که به پیشنهاد هیئت امنای و با تأیید رئیس‌جمهور برای مدت ۴ سال منصوب می‌شود.

ماده (۷) - رئیس سازمان متخصص در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای صلاحیت عضویت در هیئت علمی و تجربه مفید و لازم خواهد بود.

ماده (۸) - اعضای هیئت امنای عبارتند از: رئیس سازمان (معاون رئیس‌جمهور)، وزیر آموزش و پرورش، وزیر صنایع، وزیر علوم، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر جهاد کشاورزی و وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ماده (۹) - بودجه سازمان خارج از شمول مطابق بند «الف» ماده (۴۹) قانون برنامه چهارم توسعه خواهد بود.

فصل پنجم - وظایف سازمان

وظایف «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای» عبارت است از:

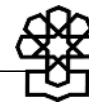
ماده (۹) - وظایف «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای» عبارتند از:

بند «۱» - تدوین چشم‌انداز، مأموریت و اهداف آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای کشور.

- بند «۲» - تعیین سیاست‌ها و راهبردهای آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای با مشارکت ذی‌نفعان.
- بند «۳» - تهیه پیش‌نویس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مورد نیاز مرتبط.
- بند «۴» - بررسی و تأیید استانداردهای نظام طبقه‌بندی مشاغل و حرف.
- بند «۵» - بررسی و تدوین چارچوب صلاحیت‌های ملی در حوزه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای.
- بند «۶» - تعیین اولویت‌های اساسی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای.
- بند «۷» - طراحی مدل همکاری و مشارکت ذی‌نفعان در آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای.
- بند «۸» - تحلیل بازار کار، به‌منظور بررسی و تشخیص نیازهای حال و آینده.
- بند «۹» - بررسی و تهیه برنامه جامع ساماندهی و توزیع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای توسط ارائه‌دهندگان آن.
- بند «۱۰» - تدوین اصول حاکم بر آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای (برنامه درسی و آموزشی).
- بند «۱۱» - تخصیص اعتبارات مورد نیاز ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای برای اعمال راهبردها و سیاست‌های تعیین شده.
- بند «۱۲» - بررسی و تأیید برنامه‌های توسعه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای هر دستگاه.
- بند «۱۳» - بررسی و تدوین چارچوب تهیه استانداردهای شایستگی و عملکرد حرف و مشاغل و تأیید استاندارد.
- بند «۱۴» - پژوهش در زمینه‌های بازار کار و آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و چگونگی کاربست و اشاعه آنها.
- بند «۱۵» - تضمین کیفیت (نظارت، پایش، ارزشیابی و به‌روزرآوری) آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای.
- بند «۱۶» - تأسیس و مدیریت شبکه و پایگاه اطلاعاتی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای.
- بند «۱۷» - طراحی سازوکارهای حمایت از توسعه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و احیای صندوق توسعه مهارت.
- بند «۱۸» - پاسخگویی به نهاد ریاست‌جمهوری در قبال عملکرد وظایف مربوطه و تربیت.

فصل ششم - سایر مقررات

- سایر مقررات حاکم بر «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای» «سازمان به قرار ذیل است:
- ماده (۱۰) - دستگاه‌های مجری آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای موظفند آمار و هرگونه اطلاعات مورد نیاز را در اختیار سازمان قرار دهند.
- ماده (۱۱) - تعیین ضوابط و معیارهای ارائه مدارک و گواهینامه‌های آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای در سطح کشور به‌عهده سازمان است.
- ماده (۱۲) - نحوه توزیع و تخصیص منابع مالی که برای تشویق و حمایت از بخش غیردولتی در زمینه آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای در ردیف‌های بودجه‌ای مستقل پیش‌بینی می‌شود، به‌عهده سازمان خواهد بود.
- ماده (۱۳) - مصوبات سازمان توسط ریاست سازمان به دستگاه‌های مربوطه ابلاغ خواهد شد.
- ماده (۱۴) - با تصویب این قانون، کلیه شوراهای قانونی قبلی در آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و علمی، کاربردی منحل می‌گردد.
- ماده (۱۵) - سازمان کلیه پیشنهادهای دستگاه‌های ذی‌نفع را دریافت کرده و پس از بررسی در چارچوب وظایف اقدام مقتضی معمول خواهد داشت.
- ماده (۱۶) - سازمان گزارش‌های سالیانه و سنجش عملکرد را هرساله تهیه و به ریاست‌جمهوری ارائه می‌کند.

ماده (۱۷) - از تاریخ تصویب این قانون، قوانین مغایر با آن لغو می‌گردد.

پیوست ۸ - قانون پذیرش دانشجو در آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی - ۱۳۸۹/۳/۲۳

قانون پذیرش دانشجو در آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی

ماده واحده - وزارت آموزش و پرورش موظف است برای سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ نسبت به پذیرش دانشجو روزانه و شبانه از بین داوطلبان آزمون در مقطع کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و همچنین کارشناسی ناپیوسته حداقل برابر با ظرفیتی که در سال ۱۳۸۷-۱۳۸۸ در دوره روزانه پذیرفته شده است و حداکثر توان ظرفیتی موجود برای دوره‌های شبانه برای آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی اقدام نماید.

تبصره «۱» - اعتباراتی که برای پذیرش دانشجو در مقاطع کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته در مراکز فوق‌الذکر به وزارت آموزش و پرورش اختصاص یافته است صرفاً جهت دانشجویان و پذیرش دانشجو در مراکز فوق‌الذکر می‌باشد و در امر دیگری قابل هزینه کردن نیست. وزارت آموزش و پرورش تعهدی برای تأمین خوابگاه به دانشجویان ندارد و مطابق ظرفیت موجود خود، خوابگاه به آنان اختصاص می‌دهد.

تبصره «۲» - پذیرش دانشجو در این مراکز در آموزش و پرورش با رعایت ماده (۵۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ادامه می‌یابد و هرگونه تغییر پس از بازنگری در ساختار آموزش کشور (حداکثر ۶ ماه پس از تصویب این قانون) و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

تبصره «۳» - تا تصویب ساختار آموزشی کشور انتزاع آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای از وزارت آموزش و پرورش و همچنین انتزاع دانشگاه جامع علمی - کاربردی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ممنوع است.

تبصره «۴» - وزارت آموزش و پرورش مجاز به اخذ شهریه از دانشجویان پذیرفته شده شبانه در مراکز فوق‌الذکر طبق ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد. این اعتبارات به خزانه کل کشور واریز و صد درصد (۱۰۰٪) آن به عنوان درآمد اختصاصی به همان مراکزی که دانشجو پذیرفته‌اند اختصاص می‌یابد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۲/۲۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

پیوست ۹ - تصویب‌نامه تشکیل «سازمان ملی مهارت» - شورای عالی اداری - ۱۳۸۹/۴/۶

شماره ۶۶۱۹۶ - ۱۳۸۹/۴/۶

تصویب‌نامه تشکیل «سازمان ملی مهارت»

وزارت کار و امور اجتماعی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - وزارت آموزش و پرورش

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری

شورای عالی اداری در یکصدوسی و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۸ به استناد مواد ۱۵۱ برنامه سوم و ۵۵ برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و به‌منظور

یکپارچه‌سازی مدیریت آموزش‌های مهارتی (فنی‌وحرفه‌ای) متناسب با نیازهای شغلی کشور و افزایش مهارت و توانمندی جوانان کشور تصویب نمود:

تصویب‌نامه تشکیل «سازمان ملی مهارت»

۱. دانشگاه جامع علمی - کاربردی و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش با کلیه وظایف، اختیارات، امکانات و منابع انسانی به‌ترتیب از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت آموزش و پرورش منتزع و در سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور ادغام می‌گردد و سازمان مذکور با تغییر عنوان به «سازمان ملی مهارت»، به وزارت کار و امور اجتماعی وابسته می‌ماند.

۲. سازمان ملی مهارت وظیفه سیاستگذاری، هدایت، حمایت، اعتبارسنجی، اعتباربخشی و نظارت بر آموزش‌های مهارتی (فنی‌وحرفه‌ای) در سطوح مختلف را دارد و وظایف و فعالیت‌های عملیاتی مراکز و مجموعه‌های وابسته به آن با رعایت راهبردهای فصل دوم قانون مدیریت خدمات کشوری با اولویت واگذاری مدیریت به کارکنان از طریق بخش غیردولتی به انجام می‌رسد.

۳. وزارت کار و امور اجتماعی مکلف است مبانی قانونی سازمان ملی مهارت را با توجه به مفاد این مصوبه حسب ضرورت تنظیم و به مراجع قانونی جهت تصویب ارائه نماید. ساختار تشکیلاتی سازمان ملی مهارت در چارچوب قوانین و براساس ضوابط تصریح شده در ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری تا پایان خردادماه تهیه و به تأیید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور می‌رسد.

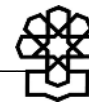
۴. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش و به‌منظور رفع محدودیت ادامه تحصیل دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل از هنرستان‌های فنی‌وحرفه‌ای وابسته به وزارت آموزش و پرورش در دانشگاه‌های سراسری، تسهیلاتی مورد نیاز از لحاظ صدور مجوز شرکت در آزمون سراسری (کنکور)، طراحی، پیش‌بینی و ایجاد رشته‌های متناسب با مدارک افراد یاد شده را فراهم نماید.

۵. دانشجویان و هنرجویان فعلی مراکز آموزشی و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای موضوع بند «۴» این مصوبه حسب مورد و با نظارت وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری تا پایان مقطع تحصیلی ادامه تحصیل خواهند داد و برابر ضوابط فارغ‌التحصیلان خواهند شد.

تبصره «۱» - پذیرش مهارت‌آموزی - کارآموز جدید در مراکز یا واحدهای آموزشی موضوع این بند (اعم از دولتی یا بخش خصوصی) براساس ضوابط، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های ابلاغی از سوی سازمان ملی مهارت انجام خواهد شد.

تبصره «۲» - مراکز یا واحدهای آموزشی دولتی موضوع بند «۱» این مصوبه تا زمان فارغ‌التحصیلی کلیه دانشجویان و هنرجویان مربوط به قبل از ادغام، با حفظ شخصیت حقوقی به‌صورت واحدهای وابسته به سازمان ملی مهارت سازماندهی می‌شوند و پس از انقضای زمان مربوط (حداکثر ۴ سال) این واحدها از حالت وابسته خارج می‌شود. واحدهای آموزشی قابل واگذاری به بخش خصوصی احصا و واگذار می‌گردند و واحدهایی که قابل واگذاری نباشد با موافقت معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور در سازمان ملی مهارت باقی خواهند ماند.

تبصره «۳» - پذیرش دانشجوی جدید در دوره‌های علمی - کاربردی و آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای از سال ۱۳۸۹ متوقف و پذیرش دانشجو در صورت نیاز بنا به تشخیص وزارت علوم، تحقیقات و فناوری توسط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی وابسته به وزارتخانه مذکور انجام می‌گردد.

۶. مراکز آموزش علمی - کاربردی وابسته به دستگاه‌های اجرایی که می‌بایست از تجهیزات و تخصص‌های ویژه موجود در دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط بهره‌گیری کنند، براساس سیاست‌های ابلاغی سازمان ملی مهارت برای آموزش مهارت‌های این سازمان ادامه فعالیت خواهند داد.

۷. به‌منظور ترویج آموزش‌های مهارتی و افزایش بهره‌وری در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات دستورات عمل‌ها و ضوابط الزام‌آور برای به‌کارگیری نیروی انسانی ماهر در دستگاه‌های عمومی و بخش خصوصی از طریق وزارت کار و امور اجتماعی و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور ابلاغ می‌گردد.

۸. به‌منظور تحقق اهداف این مصوبه کمیته‌ای متشکل از وزرای «کار و امور اجتماعی»، «علوم، تحقیقات و فناوری» و «آموزش و پرورش» و معاونین توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور تشکیل و نسبت به اجرایی شدن این مصوبه از طریق تهیه و ابلاغ دستورات عمل‌های مورد نیاز ظرف هشت ماه اقدام خواهند نمود.

تبصره - دبیرخانه کمیته مزبور در (سازمان ملی مهارت) مستقر خواهد بود.

۹. دانشگاه‌ها و واحدهای آموزشی و پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی نیز براساس فهرست تهیه شده توسط کمیته موضوع بند «۷» این مصوبه طی مدت ۲ سال از دستگاه مربوطه منتزع و حسب مورد به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا سازمان ملی مهارت منتقل می‌گردند، موارد استثنا با تشخیص کمیته موضوع بند «۷» تعیین می‌گردد.

تبصره «۱» - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سازمان ملی مهارت موظفند زمینه واگذاری واحدهای آموزش عالی موضوع این بند را براساس قوانین و مقررات به بخش غیردولتی فراهم نموده و ادامه فعالیت مؤسسات آموزشی موجود غیردولتی در این زمینه‌ها را به نحو مناسب و متناسب با ضوابط و آموزش‌های جدید سازمان ملی مهارت فراهم آورند.

تبصره «۲» - اعضای هیئت علمی دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی موضوع این بند ضمن رعایت ضوابط و مقررات مربوطه و در صورت موافقت به دانشگاه پیام‌نور منتقل خواهند گردید.

تبصره «۳» - مؤسسات آموزش علمی یا مهارتی که در فهرست‌های پیوست این مصوبه ذکر نشده حسب مورد براساس تشخیص کمیته موضوع بند «۸» تعیین وضعیت خواهد گردید.

۱۰. دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل هنرستان‌های فنی‌وحرفه‌ای وابسته به آموزش و پرورش مانند سایر دانش‌آموزان دارای مدارک دیپلم مجاز به شرکت در آزمون سراسری (کنکور) هستند و برای ادامه تحصیل آنان، در صورت عدم وجود رشته‌های مناسب، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نسبت به ایجاد آنها اقدام خواهد کرد.

۱۱. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و در قبال انتقال امکانات آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش به سازمان ملی مهارت، اعتبارات لازم را برای تجهیز هنرستان‌های فنی‌وحرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش در بودجه سنواتی اختصاص خواهد داد.

۱۲. سازمان ملی مهارت موظف است نسبت به طراحی و استقرار «نظام صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی ایران» جهت اعتباربخشی به آموزش‌های مهارتی (فنی‌وحرفه‌ای) در سطوح مختلف اقدام نماید به‌طوری که در چارچوب نظام صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی ایران امکان ارتقای مهارت‌آموختگان سطوح پایین‌تر به سطوح پیشرفته و عالی مهارتی که دارای آموزش تحصیلی و استخدامی متناظر با نظام آموزشی رسمی کشور باشد، وجود داشته باشد.

۱۳. وزارت کار و امور اجتماعی مسئول اجرای این مصوبه خواهد بود و گزارش اجرای این مصوبه را حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۹ به شورای عالی اداری ارائه خواهد نمود.

رئیس‌جمهور - محمود احمدی‌نژاد

پیوست ۱۰ - اصلاح تصویب‌نامه تشکیل سازمان ملی مهارت - ۱۳۸۹/۴/۲۷

شماره ۱۳۸۹/۴/۲۷ ۱۵۰/۹۰۶۱۱

اصلاح تصویب‌نامه تشکیل سازمان ملی مهارت

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور - وزارت علوم تحقیقات و فناوری

وزارت آموزش و پرورش - وزارت کار و امور اجتماعی

شورای عالی اداری در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۱ تبصره «۳» ماده (۵) مصوبه شماره ۶۶۱۹۶ مورخ ۱۳۸۹/۴/۶ را به شرح زیر اصلاح کرد:

پذیرش دانشجوی جدید در دوره‌های علمی - کاربردی و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای از سال ۱۳۹۰ متوقف و پذیرش دانشجو در صورت نیاز بنا به تشخیص وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش و پرورش توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی وابسته به این وزارتخانه انجام می‌گیرد.

رئیس‌جمهور - محمود احمدی‌نژاد

پیوست ۱۱ - آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری - مصوب هیئت وزیران ۱۳۹۰/۸/۱**مقدمه**

آموزش‌های مهارت و فناوری به‌عنوان بنیانی برای توانمندسازی سرمایه‌های انسانی و تربیت نیروی انسانی مؤمن، متخصص و کارآفرین، متناسب با استعدادهای افراد و نیاز بازار کار با استفاده بهینه از ظرفیت بخش‌های مختلف بومی اعم از دولتی و غیردولتی یکی از اولویت‌های راهبردی برای سرآمدی ایران اسلامی در منطقه و جهان است؛ با این رویکرد تدوین نقشه راه نظام مهارت و فناوری در برنامه پنجم توسعه کشور مصوب شده است. در این راستا طراحی ساختار نظام جامع مهارت و فناوری با سه زیرنظام «آموزش مهارت و فناوری»، «صلاحیت حرفه‌ای» و «نظام احراز اشتغال» در دستور کار قرار گرفت که در مرحله نخست نظام «آموزش مهارت و فناوری» با تصویب هیئت وزیران به وزارتخانه‌های مرتبط ابلاغ گردید. آنچه در پی می‌آید مشروح کامل آیین‌نامه مذکور است.

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - وزارت آموزش و پرورش

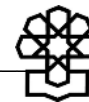
معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۸/۱ بنا به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری

ماده (۱) - نظام آموزش مهارت و فناوری شامل آموزش‌هایی است که با هدف ارتقا و انتقال دانش کار و فناوری، به‌هنگام کردن مهارت‌های شغلی و افزایش مستمر و فزاینده بهره‌وری در تمامی سطوح تحصیلی مهارت و فناوری به‌صورت آموزش‌های رسمی و آموزش‌های تکمیلی بین سطوح طراحی و اجرا می‌شود و با استفاده از فناوری‌های آموزشی روز و

ظرفیت‌های آموزشی محیط کار، افراد را براساس استانداردها و صلاحیت‌های شغلی و با تأکید بر اخلاق حرفه‌ای برای احراز شغل، حرفه و کسب‌وکار تا سطح مطلوب تربیت می‌نماید.

ماده (۲) - نظام آموزش مهارت و فناوری مبتنی بر اصول زیر می‌باشد:

الف) جامعیت و انسجام در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، گسترش، نظارت و پشتیبانی در تمام سطوح تحصیلی اعم از آموزش‌های رسمی و آموزش‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی به‌گونه‌ای که نیازهای نیروی انسانی بازار کار را برآورده نماید،

ب) انعطاف و پویایی لازم متناسب با مقتضیات حوزه‌های شغلی، شرایط محیطی، بومی و آمایش سرزمین، استعداد و علائق متقاضیان، فناوری و امکانات حال و آینده و تنوع روش‌های اجرا و نوآوری،

پ) هماهنگی کامل با سیاست‌های کلان، سند چشم‌انداز بیست‌ساله، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، نقشه جامع علمی کشور و سایر نظام‌های آموزشی.

ت) استقلال کامل در برنامه‌ریزی، گسترش، ممیزی، استانداردسازی، نظارت و ارزیابی و تدوین ضوابط اجرا،

ث) به‌روز بودن محتوا و شیوه‌های آموزش مهارت و فناوری براساس نتایج پژوهش‌های کاربردی و فناوری نوین از طریق فرآیندهای آموزشی ضمن ارتباط مستمر با مجامع بین‌المللی متناسب با تحولات نظام اشتغال،

ج) مشارکت، تعامل، به‌کارگیری ظرفیت‌ها و امکانات آموزشی دستگاه‌های اجرایی در تمامی مراحل (از تعیین نیاز حوزه‌های شغلی تا طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی)،

چ) فراهم نمودن زمینه آموزش مادام‌العمر افراد جامعه در حوزه‌های تخصصی شغلی.

ماده (۳) - متقاضیان آموزش مهارت و فناوری پس از طی نمودن مراحل نظری و دانش پایه، بخش مهارتی دوره را در محیط کار واقعی و یا شبیه‌سازی شده زیر نظر مدرسانی که از میان متخصصان و مدیران بخش کار انتخاب می‌شوند، طی می‌نمایند.

ماده (۴) - اهداف نظام آموزش مهارت و فناوری به‌شرح زیر تعیین می‌شود:

الف) تربیت و افزایش کارآیی و اثربخشی نیروی انسانی مورد نیاز در بخش‌های مختلف صنعت، کشاورزی، خدمات و فرهنگ و هنر براساس استانداردهای شغلی، فرهنگ ارزشی - بومی و نیاز بازار کار داخلی و تقاضای بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی متناسب با نظام اشتغال کشور.

ب) اشاعه و نهادینه‌سازی فرهنگ کسب‌وکار مبتنی بر استعداد، ذوق، دانش، مهارت، فناوری، تخصص، توانایی و کارآفرینی با رویکرد ارزش‌های اسلامی و اخلاق حرفه‌ای.

ماده (۵) - مأموریت‌های نظام آموزش مهارت و فناوری به‌شرح زیر تعیین می‌شود:

الف) توسعه کمی و کیفی آموزش‌های مهارت و فناوری مبتنی بر پژوهش‌های کاربردی و آمایش سرزمین با بهره‌گیری از ظرفیت بخش‌های مختلف کشور اعم از دولتی، عمومی، تعاونی و خصوصی با رویکرد تقاضامحور و در تعامل مستمر و مؤثر با نهادهای بین‌المللی،

ب) طراحی و تدوین نمونه‌ها و روش‌های انعطاف‌پذیر در آموزش‌های مهارت و فناوری تقاضامحور،

پ) نیازسنجی مستمر آموزشی مبتنی بر آمایش سرزمین و برنامه‌ریزی، سازماندهی و هدایت آموزش‌های مهارت و فناوری با توجه به نظام‌های آموزشی بین‌المللی،

ت) معرفی و هدایت فارغ‌التحصیلان آموزش مهارت و فناوری به بازار کار از طریق تعامل با بخش دولتی و غیردولتی و براساس ظرفیت‌ها و فرصت‌های شغلی شناسایی شده و توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان،

ث) تأمین نیاز آموزشی حوزه‌های شغلی تا بالاترین سطوح آموزش عالی مهارت و فناوری براساس تحولات فناوری و فراهم کردن زمینه آموزش مادام‌العمر،

ج) فراهم نمودن امکان تجميع دوره‌های آموزش تکمیلی بين سطوح تحصیلی و معادل‌سازی با دوره‌های رسمی.

ماده (۶) – دوره‌های آموزش مهارت و فناوری در بخش‌های دولتی، عمومی، تعاونی و خصوصی و در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی طراحی و اجرا می‌شود. این آموزش‌ها در حوزه‌های صنعت (نفت، معدن، انرژی، صنایع غذایی، فناوری، پزشکی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و موارد مشابه)، کشاورزی (شیلات و آبزیان، منابع طبیعی، دامپروری، دامپزشکی، زراعت و باغبانی و موارد مشابه)، خدمات (ورزش، اقتصاد، مدیریت و تجارت، گردشگری، آموزش، نظامی و امنیتی و موارد مشابه) و فرهنگ و هنر (امور فرهنگی، رسانه، صنایع دستی، هنرهای تجسمی، سینما، موسیقی، تئاتر و موارد مشابه) تعریف می‌شود.

ماده (۷) – به‌منظور هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، شورای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی سازمان ملی مهارت و فناوری که از این پس به‌اختصار «شورا» نامیده می‌شود، با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (رئیس شورا)،
۲. رئیس سازمان ملی مهارت و فناوری (دبیر شورا)،
۳. معاون ذی‌ربط معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور،
۴. معاون ذی‌ربط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
۵. معاون ذی‌ربط وزیر صنعت، معدن و تجارت،
۶. معاون ذی‌ربط وزیر جهاد کشاورزی،
۷. معاون ذی‌ربط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی،
۸. رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور،
۹. رئیس دانشگاه جامع علمی و کاربردی،
۱۰. رئیس دانشگاه فنی و حرفه‌ای.

ماده (۸) – سازمان ملی مهارت و فناوری مسئول اجرای مصوبات شورا، یکپارچه‌سازی، هدایت و اعتلای آموزش‌های مهارتی و استقرار نظام جامع مهارت و فناوری از طریق سه زیرنظام آموزش مهارت و فناوری، صلاحیت حرفه‌ای و شرایط احراز اشتغال می‌باشد.

تبصره – دستگاه‌های متولی آموزش‌های مهارت و فناوری کشور از جمله سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، دانشگاه جامع علمی – کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای در چارچوب وظایف ماده (۱)، زیر نظر شورا می‌باشند.

ماده (۹) – نظام آموزش مهارت و فناوری مشتمل بر نظام‌های فرعی ذیل است:

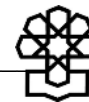
الف) آموزش عالی و مهارت و فناوری،

ب) آموزش فنی و حرفه‌ای (دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی).

ماده (۱۰) – ارکان آموزش عالی مهارت و فناوری به‌شرح زیر تعیین می‌شود:

الف) دانشگاه جامع علمی – کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای،

ب) کارگروه هماهنگی برنامه‌ریزی درسی و آموزشی آموزش عالی مهارت و فناوری به‌عنوان مرجع تدوین برنامه‌های آموزشی و درسی، تعیین شیوه‌ها و استانداردهای آموزشی برای نظام آموزش عالی مهارت و فناوری که زیر نظر شورای برنامه‌ریزی درسی و آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل می‌شود،

پ) کارگروه هماهنگی گسترش آموزش عالی و مهارت و فناوری به عنوان متولی سیاستگذاری در توسعه تمامی سطوح آموزش های عالی مهارت و فناوری مبتنی بر آمایش سرزمین برای نظام آموزش عاملی مهارت و فناوری که زیر نظر شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل می شود.

ت) شورای نظارت و ارزیابی آموزش عالی مهارت و فناوری به عنوان متولی تدوین استانداردها، هدایت، نظارت، ارزیابی و اعتباربخشی مراکز مجری در تمامی سطوح تحصیلی آموزش های مهارت و فناوری.

ث) هیئت های امناء و هیئت ممیزی مرکزی آموزش های مهارت و فناوری به عنوان متولی سیاستگذاری امور تشکیلاتی، مالی و معاملاتی، هیئت های علمی و مدرسان که توجه ویژه ای را به شناسایی و استفاده از مدرسان خبره خواهد شد.

تبصره «۱» - برای سازماندهی بهینه و جلوگیری از تمرکز امور کارگروه ها، شوراهای و هیئت های مذکور در این ماده، تشکیل کمیسیون ها، گروه ها و کارگروه های تخصصی، ملی، منطقه ای و استانی در سازمان ملی مهارت و فناوری با تأیید شورا یا کارگروه مربوط مجاز است.

تبصره «۲» - احکام اعضای شوراهای، کارگروه و هیئت های موضوع این ماده توسط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری صادر می شود.

ماده (۱۱) - مقاطع، سطوح، مدارک و گواهینامه ها در نظام آموزش عالی مهارت و فناوری به شرح زیر تعیین می شود:
الف) عناوین دوره های عالی مهارت و فناوری در این نظام به ترتیب کاردانی فنی، مهندسی فناوری، مهندسی فناوری ارشد و مهندسی فناوری خبره است که به ترتیب هم تراز سطوح کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در نظام آموزش نظری است.

ب) عناوین دوره های آموزشی با ماهیت غیرفنی شامل کاردانی حرفه ای، کارشناسی حرفه ای، کارشناسی حرفه ای ارشد و کارشناس حرفه ای خبره خواهد بود.

تبصره «۱» - دانشجویان دوره های عالی سطوح مختلف تحصیلی نظام مهارت و فناوری همانند دانشجویان نظام آموزش نظری از مزایا و تسهیلات قانونی نظیر معافیت تحصیلی برخوردار هستند.

تبصره «۲» - حداقل سهم آموزش های مهارتی در محیط کار که براساس ممارست و تمرین عملی شکل می گیرد، برای مقاطع مختلف تحصیلی نظام آموزش عالی مهارت و فناوری، ۶۰ درصد کل دوره خواهد بود.

ماده (۱۲) - سطوح تحصیلی در هر دو نظام آموزش عالی نظری و نظام آموزش عالی مهارت و فناوری از نظر ارزش هم تراز بوده و فارغ التحصیلان هریک از سطوح تحصیلی در این دو نظام می توانند براساس شرایط عمومی و اختصاصی پذیرش، در سطوح بالاتر در هریک از دو نظام ادامه تحصیل دهند.

ماده (۱۳) - دوره های آموزش عالی مهارت و فناوری در دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه ای اجرا خواهد شد و مدارک تحصیلی این دوره ها توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و از طریق دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه ای صادر می شود.

تبصره «۱» - دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی نظام آموزش نظری می توانند با رعایت استانداردهای نظام آموزش عالی مهارت و فناوری و با مجوز شورای هماهنگی گسترش آموزش عالی مهارت و فناوری، مجری دوره های آموزشی این نظام شوند.

تبصره «۲» - دارندگان مدارک تحصیلی و گواهینامه های آموزشی این نظام از تمامی مزایای قانونی اشتغال و دریافت تسهیلات برخوردار هستند.

ماده (۱۴) - سنجش و پذیرش دانشجو در تمام مقاطع آموزش عالی مهارت و فناوری مطابق با مصوبات شورای برنامه‌ریزی درسی نظام آموزش عالی مهارتی و قوانین پذیرش در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام خواهد شد.

ماده (۱۵) - به‌منظور ارتقای بهره‌وری نیروی کار، افزایش دانش و مهارت، ارتقای شغلی و حرفه‌ای مطابق با فناوری روز دوره‌های آموزشی تکمیلی بین سطوح تحصیلی در شروع و یا حین کار در محیط کار، کارگاه و یا مراکز آموزش ارائه می‌شود. این آموزش‌ها در قالب پودمان‌ها یا بسته‌های آموزشی از هر سطح ورودی تا عالی‌ترین سطح، طراحی و اجرا می‌شود.

تبصره «۱» - آموزش‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی به دریافت گواهینامه منجر می‌شود.

تبصره «۲» - حداقل سهم آموزش‌های مهارتی در محیط کار که براساس ممارست و تمرین عملی شکل می‌گیرد، برای دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی ۷۰ درصد کل دوره خواهد بود.

ماده (۱۶) - چنانچه فردی تمامی پودمان‌ها یا بسته‌های آموزشی متوالی و مرتبط تکمیلی بین سطوح تحصیلی را با موفقیت بگذراند، می‌تواند طبق مصوبات و آیین‌نامه‌های کارگروه هماهنگی برنامه‌ریزی درسی و آموزشی در نظام آموزش مهارت و فناوری مورد ارزیابی قرار گرفته و موفق به اخذ مدرک تحصیلی مرتبط شود.

تبصره «۱» - ارزیابی و تعیین سطوح صلاحیت‌های حاصل از تجربه، استعداد و ممارست و اعطای مدرک به آن در نظام صلاحیت حرفه‌ای مورد توجه قرار خواهد گرفت.

تبصره «۲» - پودمان‌ها یا بسته‌های آموزشی به‌صورت مهارتی پایه و مهارتی تخصصی، مرتبط با یک حوزه شغلی است و موفقیت در هریک از این پودمان‌ها یا بسته‌های آموزشی منجر به صدور گواهینامه مهارت می‌شود.

تبصره «۳» - برای استفاده از ظرفیت این آموزش‌ها، کارکنان دولت در جهت ارتقا و توانمندسازی مهارتی آنان در اولویت می‌باشند.

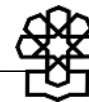
ماده (۱۷) - دوره‌های آموزش تکمیلی بین سطوح تحصیلی در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و یا دانشگاه جامع علمی - کاربردی اجرا خواهد شد و گواهینامه‌های دوره‌های آموزش تکمیلی بین سطوح تحصیلی که در قالب پودمان‌ها یا بسته‌های آموزشی ارائه می‌شود، در هر سطحی توسط سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و یا دانشگاه جامع علمی - کاربردی صادر می‌شود.

ماده (۱۸) - داوطلبان دوره‌های آموزش تکمیلی بین سطوح تحصیلی که دارای شرایط عمومی آموزش می‌باشند با رعایت سلسله‌مراتب آموزشی مربوط می‌توانند در این دوره‌ها شرکت نمایند.

ماده (۱۹) - دوره‌های آموزشی کارکنان دولت که در چارچوب نظام آموزش مربوط طراحی شده است در قالب ماده (۱۰) این آیین‌نامه تدوین و در مراکز مجری آموزش‌های علمی - کاربردی وابسته به دستگاه ذی‌ربط تحت نظارت دانشگاه جامع علمی - کاربردی اجرا می‌شود.

تبصره «۱» - دوره‌های آموزشی که در چارچوب مقررات نظام آموزشی کارکنان به اخذ مدرک تحصیلی با ارزش استخدامی، پودمان‌های آموزشی و گواهینامه منجر می‌شود، براساس استانداردهای نظام صلاحیت حرفه‌ای ارزیابی می‌شود.

تبصره «۲» - دستورالعمل اجرای این ماده توسط معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و سازمان ملی مهارت و فناوری ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده (۲۰) - ضوابط و برنامه‌های اجرایی دستگاه‌های مختلف درخصوص تأمین نیروی انسانی مورد نیاز، باید متناسب با نظام آموزش مهارت و فناوری و صلاحیت‌های حرفه‌ای تعیین و تدوین شود. این ضوابط و برنامه‌ها شامل به‌کارگیری، آموزش‌های مهارتی در شروع خدمت، ادامه خدمت و ارتقای توانمندی نیروی انسانی در حوزه‌های مختلف می‌باشد.

تبصره ۱ - کارگروه دستگاه‌ها موظفند پیش از راه‌اندازی سامانه‌ها و فناوری‌های جدید، در یک زمان مقرر، پودمان‌ها و بسته‌های آموزشی مرتبط را جهت آموزش نیروی انسانی مورد نیاز، در تعامل با نظام آموزش مهارت و فناوری ارائه نمایند.

تبصره ۲ - دستگاه‌های دولتی و غیردولتی موظفند در به‌کارگیری نیروی انسانی مورد نیاز، صلاحیت‌های حرفه‌ای کسب شده از طریق آموزش‌های مهارت و فنی‌وحرفه‌ای را لحاظ نمایند. ضوابط مربوط به ایجاد تسهیلات و اولویت‌بخشی در به‌کارگیری آموزش‌دیدگان و مهارت‌آموزان نظام آموزش مهارت و فناوری در نظام اشتغال (شرایط احراز اشتغال)، ارائه خواهد شد.

تبصره ۳ - امکانات و اعتبارات لازم جهت اجرای آموزش‌های مهارتی مورد نیاز از محل اعتبارات دستگاه مربوط تأمین می‌شود.

تبصره ۴ - تسهیلات ویژه‌ای که در راستای جهت‌دهی آموزش برای ایجاد اشتغال و توسعه فناوری‌های محیط کار و توسعه اقتصاد تخصص‌محور در اختیار دانشجویان و مهارت‌آموزان این نظام قرار خواهد گرفت، پس از تصویب در شورا ابلاغ خواهد شد.

ماده (۲۱) - آموزش‌های دوره‌های مهارت و فناوری اعم از رسمی و تکمیلی بین سطوح تحصیلی می‌تواند به روش‌های حضوری، نیمه‌حضوری، الکترونیکی و یا ترکیبی اجرا شود هر یک از این روش‌ها می‌تواند شامل آموزش‌های ترمی، پودمانی، تک‌پودمان و دوره‌های تخصصی خواهد بود.

تبصره - برنامه‌ریزی و اجرای تمام شیوه‌های آموزش مهارت و فناوری باید مبتنی بر تغییرات فناوری‌های روز و نیاز بازار کار باشد و با محوریت آموزش در محیط کار و استفاده از فناوری‌های شبیه‌سازی در فضای حقیقی یا مجازی، طراحی و اجرا شود.

ماده (۲۲) - منابع درآمدی نظام آموزش مهارت و فناوری از محل شهریه دوره‌های رسمی و تکمیلی بین سطوح تحصیلی، هدایا، کمک‌ها و موقوفات اشخاص حقیقی و حقوقی، عواید حاصل از فروش اموال و حق دانش فنی، سهم دستگاه‌های اجرایی در امر آموزش و پژوهش و همچنین تسهیلات اعتباری تأمین می‌شود و براساس مصوبات هیئت امنای سازمان و در چارچوب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و قوانین برنامه‌های پنج‌ساله توسعه قابل هزینه است.

پیوست ۱۲ - پیش‌نویس لایحه تشکیل نهاد سیاستگذار و هماهنگ‌کننده کمیسیون زیربنایی - ۱۳۹۱

پیش‌نویس لایحه تشکیل

نهاد سیاستگذار و هماهنگ‌کننده آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی

مقدمه

آموزش فنی‌وحرفه‌ای با تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات، آماده کردن جوانان و ترک تحصیل‌کنندگان نظام آموزشی برای اشتغال و خوداشتغالی و ارتقای دانش و مهارت شاغلین دارای فواید گسترده اقتصادی و اجتماعی است و در توسعه کشور، کاهش بیکاری و بهبود وضعیت اشتغال نقش مؤثری دارد.

این آموزش‌ها دارای انواع مختلف (آموزش غیررسمی، آموزش رسمی در سطح متوسطه، کاردانی و سطوح بالاتر) است، لذا دستگاه‌های مجری متعددی دارد که هریک مسئولیت بخشی از این آموزش‌ها را برعهده دارند. در نتیجه فعالیت هریک از دستگاه‌های مجری مستقل از یکدیگر صورت می‌گیرد. بنابراین ضرورت دارد فعالیت مجموعه بخش نظام‌مند شده و از انسجام و یکپارچگی لازم برخوردار شود.

پس از انقلاب اسلامی ضرورت ایجاد انسجام و یکپارچگی در این آموزش‌ها تشخیص داده شد و با تصویب شورای انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۹ «شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» تشکیل شد و همواره دغدغه ایجاد نهادی کارآمد برای سیاستگذاری و هماهنگی این آموزش‌ها وجود داشته است و در برنامه‌های توسعه اول (ماده (۲۱))، برنامه سوم (ماده (۱۵۱))، برنامه چهارم (ماده (۵۵)) و برنامه پنجم (ماده (۲۱)) بر آن تأکید شده است.

لذا تشکیل نهادی کارآمد که براساس یافته‌های کارشناسی و پژوهشی هم سیاستگذاری یکپارچه و واحد را در مجموعه این آموزش‌ها حاکم کند و هم ارتباط لازم را بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نیازها و اولویت‌های کشور برقرار سازد و هم مستقل از دستگاه‌های مجری آموزش به ارزیابی این آموزش‌ها بپردازد ضروری است.

انتظار می‌رود با استقرار این نهاد، در راستای سیاست‌های نظام اقدامات مؤثری برای بهبود وضعیت اشتغال، همچنین ارتقای مهارت نیروی کار انجام شود.

ماده (۱) - تعاریف مندرج در این لایحه به قرار زیر است:

کلیه آموزش‌های منجر به کسب مهارت‌های عملی و دانش مرتبط با مشاغل شامل موارد زیر:

۱. آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی: منظور آموزش‌هایی است که منجر به ایجاد و ارتقای نگرش‌ها و مهارت‌های عملی، دانش مرتبط با مشاغل در بخش‌های گوناگون اقتصادی و زندگی اجتماعی است. این آموزش‌ها افراد را برای ورود به بازار کار آماده ساخته یا موجب ارتقای مهارت نیروی کار موجود و یا ارتقای کیفیت زندگی آنان می‌شود.

۲. آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی: آموزشی است که منتهی به کسب مدرک تحصیلی در قالب نظام آموزش رسمی کشور می‌شود.

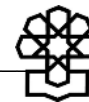
۳. آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی: آموزش فنی و حرفه‌ای غیررسمی در خارج از نظام آموزش رسمی کشور به صورت پیوسته یا متناوب ارائه می‌شود که صرفاً منجر به اخذ گواهینامه مهارت می‌شود.

۴. آموزش فنی و حرفه‌ای سازمان‌نیافته: آموزشی است که به صورت سازمان‌نیافته در محیط خانواده، محیط کار و یا محیطی که فرد در آن اوقات فراغت خود را می‌گذراند از طریق مطالعه و یا استفاده از وسایل ارتباط جمعی و... به دست می‌آید.

۵. نهاد سیاستگذار و هماهنگ‌کننده آموزش فنی و حرفه‌ای: منظور از نهاد سیاستگذار و هماهنگ‌کننده آموزش فنی و حرفه‌ای، شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی و سازمان ملی مدیریت و توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی است.

۶. دستگاه‌های مجری آموزش فنی و حرفه‌ای: عبارتند از تمام مجریان دولتی و غیردولتی که انواع آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی را در مراکز آموزشی مختلف، تعاونی‌ها، بنگاه‌های اقتصادی و موارد مشابه ارائه می‌کنند.

۷. ذی‌نفعان آموزش فنی و حرفه‌ای: منظور دستگاه‌های مجری آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش‌دیدگان، افراد، بنگاه‌ها، اصناف و مراکز تولیدی و خدماتی دولتی و غیردولتی هستند که از مهارت‌ها و توانایی‌های ایجاد شده ناشی از این آموزش‌ها بهره‌مند می‌شوند.

۸. نظام آموزشی: نظام آموزشی مجموعه‌ای از اجزای بهم پیوسته است که برای تحقق هدف معینی استقرار

می‌یابد.

مهمترین اجزای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای عبارتند از:

- تعریف و محدوده آموزش فنی و حرفه‌ای،
- اصول و مبانی حاکم بر آموزش فنی و حرفه‌ای،
- اهداف کلی و خاص آموزش فنی و حرفه‌ای،
- سطوح و مقاطع تحصیلی و سطوح مهارت،
- گواهینامه‌ها و مدارک تحصیلی،
- سازماندهی، تشکیلات و مدیریت،
- برنامه درسی، آموزشی و تحقیقات،
- ذی‌نفعان و نحوه مشارکت آنها در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی،
- نیروی انسانی، فضا و تجهیزات، منابع مالی،
- فرآیند یاددهی - یادگیری،
- سازوکارهای سیاستگذاری و هماهنگ‌کننده آموزش‌ها با نیاز بازار کار در ابعاد ملی و منطقه‌ای،
- آموزش‌دیدگان و پیامدهای آنان.

ماده (۲) - تشکیل شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی

به‌منظور ساماندهی و یکپارچه‌سازی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی کشور شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی کشور با هدف تصویب چشم‌انداز، راهبردها، سیاست‌های کلان و ایجاد هماهنگی و نظارت بر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاربردی تشکیل می‌شود.

پیشنهاد/صلاح به‌شرح زیر/است: به‌منظور ساماندهی و ایجاد انسجام در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاربردی کشور و تصویب چشم‌انداز، راهبردها، سیاست‌های کلان و هماهنگ کردن آموزش‌ها با نیازها و اولویت‌های کشور و ارزیابی و نظارت بر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاربردی، شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی تشکیل می‌شود.

ماده (۳) - ترکیب شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی

ترکیب اعضای شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی به‌شرح زیر است:

۱. رئیس‌جمهور،
۲. وزیر آموزش و پرورش،
۳. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی،
۴. وزیر علوم، تحقیقات و فناوری،
۵. وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
۶. وزیر جهاد کشاورزی،
۷. وزیر صنایع و تجارت،
۸. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی،
۹. معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور،
۱۰. معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور،
۱۱. وزیر کشور،

۱۲. چهار صاحب‌نظر و متخصص در آموزش فنی‌وحرفه‌ای،

۱۳. رئیس سازمان ملی مدیریت و توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی (دبیر شورا).

تبصره «۱» - چهار نفر صاحب‌نظر و متخصص به پیشنهاد دبیر شورا و تصویب شورای عالی انتخاب می‌شوند.

تبصره «۲» - شورا از بین اعضای خود یکی را به‌عنوان نایب‌رئیس انتخاب می‌کند.

پیشنهاد می‌شود افراد زیر بدون حق رأی به ترکیب شورای عالی اضافه شوند:

- رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران،

- نماینده اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران،

- نماینده صنوف تولیدی و خدماتی فنی.

ماده (۴) - وظایف و اختیارات شورای عالی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی به‌شرح زیر است:

۱. بررسی و تصویب اهداف کلی و اولویت‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی کشور مبتنی بر تحولات نیاز واقعی بازار کار،

۲. بررسی و تصویب سند چشم‌انداز، راهبردها و سیاست‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی مبتنی بر اهداف موضوع بند «۱»،

۳. بررسی و تصویب نظام جامع آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی کشور مبتنی بر سیاست‌های کلی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی موضوع بند «۲»،

۴. ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط و نظارت بر اجرای نظام جامع آموزش فنی، حرفه‌ای و کاربردی کشور موضوع بند «۳»،

۵. حمایت و پشتیبانی از آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی و ارتقای منزلت مادی و معنوی آموزش‌های مذکور،

۶. بررسی و تصویب گزارش سالیانه عملکرد نظام جامع آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی کشور و اتخاذ تصمیمات لازم براساس نتایج آن.

ماده (۵) - تشکیل سازمان ملی مدیریت و توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی

به‌منظور پشتیبانی تحقیقاتی و کارشناسی و زمینه‌سازی برای ایفای وظایف شورای عالی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی، سازمان ملی مدیریت و توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی تشکیل می‌شود.

ماده (۶) - وظایف سازمان ملی مدیریت و توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی به‌شرح زیر است:

۱. مطالعه و بررسی‌های لازم به‌منظور تدوین اهداف و اولویت‌های ملی و پیشنهاد آنها به شورای عالی،

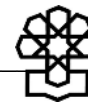
۲. تدوین پیش‌نویس سند چشم‌انداز، راهبردها و سیاست‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی مبتنی بر اهداف و اولویت‌های مصوب شورای عالی و پیشنهاد آن به شورای مذکور،

۳. طراحی و تدوین پیش‌نویس نظام جامع آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی و در صورت لزوم بخش‌های غیردولتی مربوط و ارائه به شورای مذکور،

۴. تهیه گزارش نظارتی و سنجش عملکرد مجریان در اجرای نظام جامع آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی و ارائه به شورای عالی جهت اتخاذ تصمیمات لازم به‌منظور توانمندسازی مجریان،

۵. تحلیل بازار کار به‌منظور بررسی و تشخیص نیازهای حال و آینده،

۶. ایجاد سامانه اطلاعاتی متقاضیان عرضه و تقاضای آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی و تولید آمار عملکرد سالیانه براساس آن،

۷. تهیه و تدوین بسته‌های حمایتی برای مشارکت بخش غیردولتی در حوزه آموزش‌های مورد نیاز مورد تأیید شورای عالی،

۸. طراحی سازوکارهای اجرایی لازم به‌منظور استفاده بهینه از ظرفیت‌های بخش‌های دولتی،

۹. انجام وظایف دبیرخانه‌ای شورای عالی.

پیشنهاد - بند زیر به وظایف سازمان اضافه شود:

- مطالعه و پیشنهاد سازوکارهای لازم برای هماهنگ کردن آموزش‌ها با نیازها و اولویت‌های کشور،

- احکام جدید پیشنهادی این معاونت،

ماده (۷) - رئیس سازمان با تأیید اکثریت اعضای شورای عالی و با حکم رئیس‌جمهور برای مدت ۴ سال منصوب می‌شود.

رئیس سازمان، دبیر شورای عالی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی و هم‌ردیف معاون وزیر است.

ماده (۸) - رئیس سازمان باید دارای شرایط زیر باشد:

الف) متخصص و صاحب‌نظر در آموزش فنی‌وحرفه‌ای،

ب) دارای حداقل ۱۵ سال سابقه که حداقل نیمی از آن در آموزش فنی‌وحرفه‌ای باشد،

ج) حداقل دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد.

ماده (۹) - سازمان دارای استقلال مالی و اداری و بودجه‌ای است که زیر نظر شورا فعالیت می‌کند. تشکیلات و آیین‌نامه‌های مالی و اداری و اجرایی سازمان به تصویب شورا خواهد رسید.

مقررات متفرقه

ماده (۱۰) - کلیه مقررات در زمینه آموزش فنی‌وحرفه‌ای که با وظایف شورای عالی مربوط است قبل از تصویب در شورا رسمیت نخواهد داشت.

ماده (۱۱) - چارچوب استانداردهای مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی هریک از سطوح و انواع آموزش فنی‌وحرفه‌ای و نوع گواهینامه‌ها و مدارک تحصیلی مهارت بنا به پیشنهاد وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول آموزش با تصویب شورای عالی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و کاربردی خواهد بود.

ماده (۱۲) - چارچوب و نحوه سنجش مهارت در هریک از سطوح و انواع آموزش فنی‌وحرفه‌ای با پیشنهاد دستگاه‌های مسئول و ذی‌ربط به تصویب شورای عالی خواهد رسید.

ماده (۱۳) - کلیه صنایع و بنگاه‌های تولیدی دولتی و غیردولتی که ملزم به اجرای دوره‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای برای کارکنان خود هستند بنا به پیشنهاد وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی به تصویب شورای عالی می‌رسد. در صورتی که امکان اجرای دوره‌ها فراهم نباشد کلیه کارفرمایان و صاحبان صنایع و بنگاه‌های تولیدی مذکور باید ماهیانه مبلغی معادل ۱ درصد دستمزد کارکنان خود را برای توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای اختصاص دهند. درآمدهای حاصله از اجرای این ماده در بودجه سالیانه به‌صورت درآمد اختصاصی در اختیار سازمان مذکور قرار خواهد گرفت تا صرف اولویت‌های تعیین شده توسط شورای عالی هزینه گردد. توزیع اعتبار بین فعالیت‌ها و اولویت‌های آموزشی مذکور به تصویب شورای عالی می‌رسد.

ماده (۱۴) - کلیه وزارتخانه و سازمان‌های مسئول صدور مجوز برای دایر کردن مراکز آموزشی دولتی و غیردولتی در آموزش فنی‌وحرفه‌ای در سطوح رسمی و غیررسمی توسط شورای عالی تعیین می‌گردد.

ماده (۱۵) - مصوبات شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای و کاربردی در حدود اختیارات قانونی شورا برای کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و غیردولتی لازم‌الاجراست. این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر به وزارتخانه‌ها و مؤسسات مربوط ابلاغ می‌شود.

ماده (۱۶) - با تصویب این قانون کلیه شوراهای قبلی و اختیارات آنها در آموزش فنی و حرفه‌ای لغو می‌گردد.

پیوست ۱۳ - آیین‌نامه آموزش‌های علمی - کاربردی - مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ۱۳۷۴

آیین‌نامه آموزش‌های علمی - کاربردی - ۱۳۷۴

(مصوب سیصد و شصت و نهمین جلسه مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

تعریف

ماده (۱) - آموزش‌های علمی - کاربردی آموزش‌هایی است که با هدف ارتقا و انتقال دانش کار، ایجاد مهارت‌ها، افزایش بهره‌وری، به‌هنگام کردن و ارتقای معلومات و تجارب شاغلان، رشد استعدادها، بارز و به فعلیت درآوردن استعدادها، نهفته برای تصدی مشاغل و حرف گوناگون انجام می‌شود تا توانایی افراد را برای انجام دادن کاری که به آنان محول می‌شود به سطح مطلوب برساند.

تبصره - آموزش‌های علمی - کاربردی موضوع این آیین‌نامه اعم است از آموزش‌هایی که با هدف مندرج در ماده (۱) که به‌نام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای خارج از نظام آموزش رسمی کشور عموماً به‌صورت دوره‌های کوتاه‌مدت به اجرا درمی‌آید و آموزش‌هایی که در قالب نظام آموزش رسمی کشور در یکی از مقاطع سلسله‌مراتب آموزشی (آموزش متوسطه و آموزش عالی) اجرا و به دریافت مدرک تحصیلی منجر می‌شود.

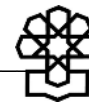
ماده (۲) - این آیین‌نامه ناظر به کلیه سطوح آموزش‌های علمی - کاربردی و پژوهش‌های وابسته به آن در بخش‌های تولیدی و خدمات است.

ماده (۳) - اصول برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی - کاربردی و هدایت پژوهش‌های وابسته به آن عبارت است از:

- الف) به‌کار بردن نظریه‌های علمی و مکتوبات فنی در جهت رشد توانایی‌های عملی،
- ب) برقراری پیوند و هماهنگی میان آموزش و پژوهش کاربردی و نیازهای شغلی،
- ج) انعطاف‌پذیر کردن برنامه‌های آموزشی و پژوهشی کاربردی به تناسب تحولات علوم و فنون،
- د) آماده‌سازی و تربیت تدریجی و مستمر افراد برای اشتغال آنها در حیطه شغلی خاص یا طیفی از مشاغل همگون،
- هـ) طراحی این آموزش‌ها به‌نحوی که فارغ‌التحصیلان هریک از مراحل و مقاطع مختلف، دارای کارآیی لازم برای اشتغال باشند و امکان بازگشت به آموزش یا ادامه آن برای آنها فراهم باشد،
- و) کارآموزی و کسب مهارت‌های شغلی با برنامه‌ریزی هماهنگ،
- ز) توجه به تناسب و هماهنگی بین دانش و مهارت در هر دوره و در هر سطح و پیوستگی و انسجام بین مقاطع در دوره‌های مختلف،

ح) قرار گرفتن آموزش‌های کاربردی به‌عنوان یکی از شروط اصلی ارتقای شغلی در مشاغل تخصصی و به تناسب آن متحول کردن نظام اشتغال و دستمزد.

ماده (۴) - آموزش‌ها و پژوهش‌های علمی - کاربردی در کلیه سطوح و مقاطع تحصیلی و مهارتی، اجرا می‌شود و تا بلندترین سطوح تخصصی حسب نیاز ادامه می‌یابد.

ارکان

ماده (۵) – ارکان آموزش‌های علمی – کاربردی عبارتند از:

۱. شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی،
۲. شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی – کاربردی،
۳. دبیرکل شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی و رئیس دانشگاه جامع علمی – کاربردی.
۴. شورای هماهنگی آموزش‌های علمی – کاربردی،
۵. دانشگاه جامع علمی – کاربردی.

ماده (۶) – شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی پس از شورای عالی انقلاب فرهنگی عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری در این آموزش‌هاست و بر طبق ضوابطی که به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد انجام وظیفه می‌نماید و ریاست عالیّه آن با رئیس‌جمهوری می‌باشد. اعضای شورا عبارتند از:

- الف) معاون اول رئیس‌جمهوری که ریاست شورا را به‌عهده دارد،
- ب) وزیر فرهنگ و آموزش عالی به‌عنوان نایب‌رئیس.
- ج) دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی، کشاورزی، صنایع، معادن و فلزات، نیرو، نفت، پست و تلگراف و تلفن، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی و رئیس سازمان برنامه و بودجه.
- د) رئیس دانشگاه جامع علمی – کاربردی.
- ه) دبیر کل شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی برای همه وزرا دعوت‌نامه خواهد فرستاد تا در صورت ضرورت به تشخیص خود در جلسات، با حق رأی شرکت کنند.
- و) سه نفر از صاحب‌نظران آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای که حداقل یکی از آنان از میان بانوان انتخاب می‌شود به پیشنهاد رئیس شورا و تصویب شورا.

ماده (۷) – وظایف شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی:

- الف) تصویب اساسنامه آموزش‌های علمی – کاربردی در چارچوب نظام آموزشی کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی،
- ب) پیشنهاد تغییر آیین‌نامه آموزش‌های علمی – کاربردی به شورای عالی انقلاب فرهنگی،
- ج) تصویب سیاست‌های توسعه، تقویت و بالا بردن منزلت‌های اجتماعی آموزش‌های علمی – کاربردی،
- د) تصویب شیوه سرمایه‌گذاری و میزان مشارکت بخش‌های مختلف برای توسعه این آموزش‌ها و نحوه تأمین اعتبارات، چگونگی توزیع منابع و سرمایه‌ها،
- ه) تصویب طرح‌ها و سیاست‌های تربیت و تأمین اعضای هیئت علمی – تخصصی و متخصصان مورد نیاز آموزش‌های علمی – کاربردی،
- و) تصویب طرح تأسیس و گسترش مراکز آموزش‌های علمی – کاربردی و فنی‌وحرفه‌ای بانوان،
- ز) تصویب ضوابط انتخاب و ارتقای هیئت علمی – تخصصی،
- ح) تصویب آیین‌نامه داخلی شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی.
- تبصره –** شورای عالی آموزش‌های علمی – کاربردی می‌تواند برای امور مشخص به مراجع ذی‌صلاحیت معین، تفویض اختیار کند.

ماده (۸) - شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی - کاربردی همان گروه هشتم شورای عالی برنامه‌ریزی است با این قید که:

۱. بعضی از اعضای دانشگاه جامع علمی - کاربردی در این گروه عضویت داشته باشند،
 ۲. برنامه‌ها حتی‌الامکان از طریق دانشگاه جامع علمی - کاربردی پیشنهاد شود،
 ۳. گروه هشتم نیز در صورتی که طرح برنامه‌ای دارد در مورد آنها از دانشگاه جامع علمی - کاربردی استفسار کند.
- ماده (۹) -** وظایف شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی - کاربردی عبارت است از:

الف) تصویب تعداد و ترکیب اعضای بخش‌ها و گروه‌های تخصصی برنامه‌ریزی با شرکت کارشناسان و متخصصان به پیشنهاد دبیرکل،

ب) هدایت برنامه‌ریزی کلان آموزشی برای آموزش‌های علمی - کاربردی و تصویب برنامه‌های کلان به‌دست آمده،

ج) تصویب برنامه‌های تأیید شده در بخش‌های تخصصی،

د) تصویب ضوابط و شرایط پذیرش دانشجویان کاربردی،

هـ) تصویب آیین‌نامه‌های آموزشی و انضباطی آموزش‌های علمی - کاربردی،

و) تصویب آیین‌نامه داخلی شورای برنامه‌ریزی.

ماده (۱۰) - رئیس دانشگاه جامع علمی - کاربردی دبیرکل شورای عالی آموزش‌های علمی کاربردی است. وظایف او علاوه بر مسئولیت‌های ریاست دانشگاه جامع علمی - کاربردی، دبیری جلسات شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی و مسئولیت اداره دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی را نیز عهده‌دار خواهد بود.

ماده (۱۱) - کمیسیون هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای با هدف ایجاد هماهنگی در فعالیتهای آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به ریاست وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل می‌شود.

وظایف و ترکیب اعضا و نحوه تشکیل این کمیسیون را شورای عالی علمی - کاربردی تعیین می‌کند.

دبیرخانه

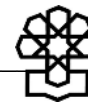
ماده (۱۲) - دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی وظیفه پشتیبانی مطالعاتی، کارشناسی، خدماتی و تدارکاتی ارکان و تشکیلات این آموزش‌ها را برعهده دارد.

تبصره - دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی در دانشگاه جامع علمی - کاربردی تشکیل می‌شود.

بودجه

ماده (۱۳) - بودجه و اعتبارات طرح‌ها و برنامه‌ها، هزینه‌های اداری و سرمایه‌ای را برای انجام دادن وظایف و نیل به اهداف شورای عالی همه‌ساله دبیرکل تهیه می‌کند که پس از تصویب در شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی در ردیف جداگانه‌ای ذیل ردیف وزارت فرهنگ و آموزش عالی به‌نام دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی در لایحه بودجه کل کشور پیش‌بینی و منظور می‌شود.

ماده (۱۴) - مصوبات شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی در حیطه وظایف و صلاحیت‌های ماده (۷) برای تمام دستگاه‌های اجرایی لازم‌الاجراست.

ماده (۱۵) - این آیین‌نامه که در ۱۵ ماده و سه تبصره در تاریخ ۱۳۷۳/۸/۱۰ به تصویب شورای مشترک کمیسیون‌ها رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی اصلاح و تأیید شد و کلیه آیین‌نامه‌ها و اصلاحیه‌های مشابه و مغایر با آن لغو می‌شود.

پیوست ۱۴ - آیین‌نامه اجرایی شورای عالی هماهنگی آموزش فنی‌وحرفه‌ای - ۱۳۵۹/۲/۲۰

۱. به‌منظور هماهنگ ساختن فعالیت‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای متمرکز در وزارتخانه‌های مختلف و مؤسسات بخش دولتی و استفاده کامل از امکانات و سرمایه‌گذاری‌های مادی و نیروی انسانی کشور و تعیین خط‌مشی‌ها و سیاست‌های کلی و هماهنگی و نظارت در برنامه‌ریزی‌های مربوط و فراهم نمودن امکان ارزشیابی و نظارت دقیق بر آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در سطح کشور، شورایی به‌نام «شورای عالی هماهنگی آموزش فنی‌وحرفه‌ای» که در این طرح شورای عالی هماهنگی نامیده می‌شود در نخست‌وزیر تشکیل می‌گردد.

۲. ترکیب شورای عالی هماهنگی

- وزیر آموزش و پرورش،
 - وزیر فرهنگ و آموزش عالی،
 - وزیر کشاورزی و عمران روستایی،
 - وزیر کار و امور اجتماعی،
 - وزیر بهداشت و بهزیستی،
 - وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه،
 - از هریک از وزارتخانه‌های فوق یک نفر از افراد بصیر و مطلع در امر آموزش فنی‌وحرفه‌ای برای مدت ۲ سال به معرفی وزیر مربوط به عضویت شورای عالی هماهنگی پذیرفته می‌شوند.
- ۱-۲. به تناسب موضوعاتی که در جلسات شورای عالی مطرح می‌شود در صورت لزوم از وزرای وزارتخانه‌های دیگر نیز دعوت به‌عمل خواهد آمد. در آن صورت وزیر دعوت شده نیز دارای حق رأی خواهد بود و به‌عنوان عضو موقت شورا تلقی می‌شود.

۲-۲. از بین اعضا یک نفر به پیشنهاد شورای عالی و تصویب نخست‌وزیر به ریاست شورا برگزیده می‌شود.

۳. وظایف شورای عالی هماهنگی

شورای عالی هماهنگی مستقل از هریک از وزارتخانه‌هایی که در امر آموزش فنی‌وحرفه‌ای فعالیت دارند دارای وظایف زیر است:

- تحقیق و بررسی،
 - ایجاد هماهنگی در امور برنامه‌ریزی‌ها،
 - تعیین سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی،
 - تأیید و توجیه اعتبارات،
 - ارزشیابی و نظارت،
 - تصویب آیین‌نامه‌ها و اساسنامه‌ها و مقررات مربوط به آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای.
- ۱-۳. شورای عالی هماهنگی بر امور شوراهایی که در کلیه زمینه‌های مختلف آموزشی فنی‌وحرفه‌ای فعالیت دارند نظارت خواهد نمود و در صورت لزوم جایگزین آنها خواهد گردید.

۴. تشکیلات سازمانی شورای عالی هماهنگی

شورای عالی هماهنگی دارای دبیرخانه‌ای خواهد بود که سازمان و تشکیلات و آیین‌نامه‌های اجرایی آن با توجه به وظایف مندرج در ماده (۳) این طرح تهیه و پس از تصویب شورای عالی هماهنگی به مرحله اجرا در خواهد آمد.

۵. منابع مالی و اعتباری شورا

بودجه و اعتبارات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی از طریق شورای عالی هماهنگی توجیه و پس از تأیید جهت تصویب و تأمین به سازمان برنامه و بودجه ارسال خواهد شد.

۱-۵. شورای عالی می‌تواند به تناسب نیازهای هر وزارتخانه در صورت لزوم حداکثر تا ۲۰ درصد اعتبارات مصوب را جابجا نموده و جهت اجرا به وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذی‌ربط ابلاغ نماید.

۲-۵. اعتبارات مربوط به هزینه‌های جاری و سازمانی و تحقیقاتی از طرف شورای عالی پیشنهاد و در بودجه نخست‌وزیری منظور خواهد گردید.

پیوست ۱۵ - آیین‌نامه صلاحیت حرفه‌ای - هیئت وزیران

- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری،

- وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،

- وزارت آموزش و پرورش - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی،

- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور،

- معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۳ بنا به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه نظارت صلاحیت حرفه‌ای را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه نظام صلاحیت حرفه‌ای

ماده (۱) - اصطلاحات زیر در این آیین‌نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

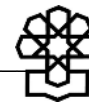
الف) نظام مهارت و فناوری: نظام جامع مهارت و فناوری شامل سه زیرنظام «آموزش مهارت و فناوری، صلاحیت حرفه‌ای و شرایط احراز اشتغال»،

ب) صلاحیت حرفه‌ای: مجموعه‌ای از شایستگی‌ها شامل دانش، مهارت و نگرش که به تناسب هر شغل یا حرفه تعیین و تسلط فرد در فرآیندهای آموزشی و تجربی در محیط‌های آموزشی، کاری و جامعه کسب شده و تبدیل به رفتار حرفه‌ای می‌شود.

ج) نظام صلاحیت حرفه‌ای: مجموعه‌ای از عناصر و فرآیندها که زمینه لازم برای تحقق سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و استانداردهای صلاحیت به منظور اعتباربخشی به صلاحیت حرفه‌ای نیروی انسانی فراهم می‌کند.

د) استاندارد سطوح صلاحیت حرفه‌ای: شامل روش‌ها و معیارهای احراز سطوح صلاحیت حرفه‌ای نیروی انسانی در بخش‌های مختلف صنعت، خدمات، کشاورزی، فرهنگ و هنر می‌باشد.

ه) دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری.

و) شورا: شورای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی سازمان ملی مهارت و فناوری موضوع ماده (۷) تصویب‌نامه شماره ۴۷۳۳۴/ت/۱۶۲۷۳۳ هـ مورخ ۱۳۹۰/۸/۱۵ که عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری در نظام صلاحیت حرفه‌ای است.

تبصره - دبیرخانه شورا در سازمان ملی مهارت و فناوری مستقر می‌باشد.

ماده (۲) - اهداف و مأموریت‌های نظام صلاحیت حرفه‌ای به شرح زیر می‌باشد:

الف) ایجاد بستر مناسب برای گسترش و ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای و ارزیابی توانمندی‌های سرمایه‌های انسانی جهت پیشرفت مستمر در سطوح مختلف صلاحیت حرفه‌ای برای کسب شایستگی احراز شغل.

ب) رسمیت‌بخشی به انواع صلاحیت‌های حرفه‌ای در سطوح ملی و بین‌المللی،

ج) استانداردسازی فرآیندهای مرتبط با ارزیابی گواهینامه‌های آموزشی، مدارک تحصیلی و تجربیات مستند جهت احراز صلاحیت حرفه‌ای،

د) انطباق و تعیین ارتباط منطقی بین سطوح مختلف آموزش نظری و مهارتی و سطوح مختلف صلاحیت حرفه‌ای،
هـ) بهبود ارتباط مستمر و اثربخش بین نظام شرایط احراز اشتغال، نظام آموزش نظری و نظام آموزش مهارت و فناوری.

و) هماهنگی دستگاه‌های مختلف با سازمان ملی مهارت و فناوری به‌منظور تهیه و تصویب استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای مشاغل مرتبط.

ز) تعیین معیارها و شاخص‌های بهبود کیفیت در سطوح مختلف صلاحیت حرفه‌ای،

ح) تعیین دستورالعمل و راهنما برای ارزیابی نیاز فراگیران در حوزه‌های صلاحیت حرفه‌ای.

ماده (۳) - استانداردها و معیارهای سطوح صلاحیت حرفه‌ای براساس نظام طبقه‌بندی مشاغل کشور توسط سازمان ملی مهارت و فناوری حداکثر ظرف ۶ ماه تدوین و ابلاغ می‌شود.

ماده (۴) - استانداردهای آموزش و برنامه‌ریزی درسی نظام آموزش مهارت و فناوری موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۷۳۳۴/ت/۱۶۲۷۳۳ هـ ۱۳۹۰/۸/۱۵ باید براساس شاخص‌ها و معیارهای استانداردهای سطوح صلاحیت حرفه‌ای موضوع این آیین‌نامه تدوین شود.

ماده (۵) - صلاحیت‌های حرفه‌ای متناسب با دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز هریک از حرفه‌های بخش‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و فرهنگ، حداکثر مشتمل بر ۱۰ سطح (۵ سطح پایه، ۴ سطح عالی و ۱ سطح خبرگان خاص) طبقه‌بندی می‌شود. سطوح صلاحیت حرفه‌ای و شاخص‌های دستیابی به هر سطح صلاحیت مطابق جداول پیوست که به مهر دفتر هیئت دولت تأیید شده است، می‌باشد.

تبصره «۱» - سطوح صلاحیت حرفه‌ای ۷، ۸ و ۹ از طریق شرایط خبرگی نیز قابل احراز می‌باشد که دستورالعمل اجرایی آن توسط شورا تصویب و ابلاغ می‌شود.

تبصره «۲» - سمت‌های مدیریت سیاسی که به‌عنوان مقام در مدیریت خدمات کشوری محسوب می‌شوند می‌توانند سطح صلاحیت ۱۰ را کسب نمایند. دستورالعمل سطح اعطای این سطح توسط شورا تصویب و ابلاغ خواهد شد.

ماده (۶) - استانداردهای سنجش صلاحیت حرفه‌ای بر مبنای استانداردهای سطوح صلاحیت حرفه‌ای توسط دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و پس از تصویب شورا ابلاغ خواهد شد.

ماده (۷) - سنجش صلاحیت حرفه‌ای افراد مطابق استاندارد سنجش صلاحیت حرفه‌ای هریک از سطوح صلاحیت براساس سوابق تحصیلی، سوابق تجربی مستند و معتبر، آزمون‌های علمی و عملی به‌صورت کتبی و یا شفاهی و میزان تأثیرگذاری آنها مبتنی بر آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی که برای هریک از حرفه‌ها توسط سازمان ملی مهارت و فناوری با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب شورا می‌رسد، انجام خواهد شد.

تبصره - سنجش صلاحیت حرفه‌ای تمامی مشاغل در دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های حرفه‌ای و صنفی و بخش‌های تعاونی و خصوصی براساس نظام صلاحیت حرفه‌ای صورت می‌پذیرد.

ماده (۸) - گواهینامه‌های صلاحیت حرفه‌ای بر مبنای سطح صلاحیت کسب شده توسط سازمان ملی مهارت و فناوری صادر می‌شود.

ماده (۹) - دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های حرفه‌ای و صنفی و بخش‌های تعاونی و خصوصی موظفند جهت جذب نیروی انسانی مورد نیاز خود از نیروهایی که گواهینامه‌های صلاحیت حرفه‌ای مرتبط را کسب نموده‌اند، استفاده نمایند.

ماده (۱۰) - پیمانکاران و شرکت‌های داخلی و بین‌المللی جهت فعالیت در پروژه‌های جمهوری اسلامی ایران باید گواهینامه‌های سطوح صلاحیت نیروی کار خود را به تأیید سازمان ملی مهارت و فناوری برسانند.

ماده (۱۱) - سازمان ملی مهارت و فناوری موظف است گواهینامه‌های صلاحیت حرفه‌ای صادر شده توسط سایر کشورها را براساس مقابله‌نامه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارزیابی و سطح‌بندی نماید.

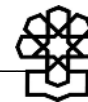
ماده (۱۲) - سازمان ملی مهارت و فناوری به منظور ارزیابی و سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای، سازوکارهای لازم را به گونه‌ای طراحی نماید که آزمون‌های سنجش صلاحیت موضوع ماده (۷) را به صورت منطقه‌ای و یا ملی از طریق مراکز مجری سنجش صلاحیت در دستگاه‌های اجرایی فراهم نماید.

ماده (۱۳) - مراکز مجری سنجش صلاحیت حرفه‌ای در دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های حرفه‌ای و صنفی متناسب با مخاطبان و گروه‌های هدف با کسب مجوز از سازمان ملی مهارت و فناوری مسئولیت سنجش صلاحیت حرفه‌ای افراد جهت احراز مشاغل مرتبط با دستگاه را دارند. این مراکز جهت برگزاری آزمون‌ها با هماهنگی‌های لازم از امکانات واحدهای صنعتی و فضاهای مراکز آموزشی دستگاه مربوط استفاده می‌نمایند.

ماده (۱۴) - منابع درآمدی نظام صلاحیت حرفه‌ای از محل دریافت برگزاری بخش صلاحیت حرفه‌ای و شهریه دوره‌های تحصیلی، هدایا و کمک‌ها و موقوفات اشخاص حقیقی و حقوقی، عواید حاصل از فروش اموال و حق دانش فنی، سهم دستگاه‌های اجرایی در آموزش و پژوهش و همچنین تسهیلات اعتباری تأمین می‌شود و براساس مصوبات هیئت امنای سازمان ملی مهارت و فناوری و در چارچوب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی مربوط و قوانین برنامه پنج‌ساله توسعه قابل هزینه است.

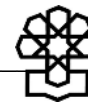
تبصره - هزینه‌های برگزاری آزمون‌های سنجش صلاحیت حرفه‌ای و صدور گواهینامه‌های حرفه‌ای بر اساس تعرفه‌های مصوب هیئت امنای سازمان ملی مهارت و فناوری، از متقاضیان اخذ خواهد شد.

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس قوه قضائیه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

سطح	شاخص‌ها و معیارها (شایستگی‌های فنی و غیرفنی)	شرایط کسب گواهینامه سطح	عنوان گواهینامه
۱	در این سطح: ۱. فرد برای کار کردن در محدوده مشخصی از فعالیت‌های یک حرفه که اغلب آنها دربرگیرنده مهارت‌های اولیه تکراری و قابل پیش‌بینی هستند آمادگی دارد. ۲. فرد تحت هدایت و نظارت سرپرست فعالیت می‌نماید.	در این سطح فرد علاوه بر شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. سواد خواندن و نوشتن را داشته باشد. ۲. سابقه کار مرتبط داشته باشد. ۳. نظام استاد - شاگردی نوین را گذرانده باشد.	کارگر ساده
۲	در این سطح: ۱. فرد برای انجام محدوده‌ای از فعالیت‌های مشاغل مختلف یک حرفه که تکراری و قابل پیش‌بینی است آمادگی دارد. ۲. فرد می‌تواند فعالیت‌ها را تحت هدایت و نظارت سرپرست در بازه‌های زمانی مشخص با مسئولیت‌پذیری فردی انجام دهد. فرد شناخت عملی از ابزارهای مختلف مشاغل مختلف حرفه را دارد.	در این سطح فرد علاوه بر احراز شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. پایان دوره ابتدایی + گواهینامه‌های مهارت دوره‌های تکمیلی بین سطوح مقطع ابتدایی ۲. گواهینامه سطح ۱ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح مقطع ابتدایی	کارگر فنی/ کارگر حرفه‌ای
۳	در این سطح: ۱. فرد برای انجام محدوده مشخصی از فعالیت‌ها که اغلب قابل پیش‌بینی و تکراری هستند آمادگی دارد. ۲. فرد می‌تواند هدایت کارگران فنی ساده را در انجام وظایف حرفه‌ای و فنی مورد انتظار به‌عهده گیرد. فرد می‌تواند برای انجام فعالیت‌ها از میان تجهیزات به انتخاب راهکار بپردازد.	در این سطح، فرد علاوه بر احراز شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. پایان دوره راهنمایی + گواهینامه‌های مهارت دوره‌های تکمیلی بین سطوح راهنمایی ۲. پایان دوره ابتدایی + گواهینامه سطح ۲. گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی راهنمایی	کارگر فنی نیمه‌ماهر/ کارگر حرفه‌ای نیمه‌ماهر
۴	در این سطح: ۱. فرد برای انجام محدوده وسیعی از فعالیت‌های یک حرفه که تکراری و قابل پیش‌بینی بوده و به‌طور کاملاً واضح مشخص شده است آمادگی دارد. ۲. فرد می‌تواند فعالیت‌ها را بدون هدایت و نظارت سرپرست در بازه‌های زمانی مشخص انجام دهد و علاوه بر مسئولیت‌پذیری فردی در انجام کارها به همکاری با دیگران بپردازد. ۳. فرد می‌تواند سرپرستی کارگران حوزه مشاغل سطوح ۱ الی ۲ را داشته باشد.	در این سطح فرد علاوه بر احراز شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. پایان سال دوم متوسطه + گواهینامه‌های دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع متوسطه ۲. پایان دوره راهنمایی + گواهینامه سطح ۳ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع متوسطه	کارگر فنی ماهر/ کارگر حرفه‌ای ماهر
۵	در این سطح: ۱. فرد برای انجام مجموعه‌ای از فعالیت‌ها که غیرقابل پیش‌بینی و غیرتکراری هستند آمادگی دارد. ۲. فرد می‌تواند هدایت فنی کارگران سطوح ۱ الی ۴ را در انجام وظایف فنی و حرفه‌ای مورد انتظار به‌عهده گیرد. ۳. فرد قابلیت سرپرستی کارگاه در پروژه‌های محدود را دارد.	در این سطح فرد علاوه بر شرایط عمومی شغلی باید یکی از شرایط زیر را داشته باشد: ۱. دیپلم هنرستان فنی و حرفه‌ای یا کار دانش ۲. پایان دوره متوسطه نظری + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع متوسطه ۳. پایان سال دوم متوسطه + گواهینامه سطح ۴ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع متوسطه	استادکار فنی/ استادکار حرفه‌ای
۶	در این سطح: ۱. فرد توانای انتخاب و بکارگیری ابزار مورد نیاز در اجرای پروژه را دارد. ۲. فرد می‌تواند به نصب، تعمیر و نگهداری تجهیزات و به بررسی و ارزیابی کارهای انجام شده پرداخته و در جهت رفع مشکل اقدام نماید.	در این سطح فرد علاوه بر احراز شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. کاردانی فنی/ کاردانی حرفه‌ای مرتبط ۲. کاردانی نظری/ کاردانی فنی و حرفه‌ای غیرمرتبط + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کاردانی	تکنسین فنی/ تکنسین حرفه‌ای

سطح	شاخص‌ها و معیارها (شایستگی‌های فنی و غیرفنی)	شرایط کسب گواهینامه سطح	عنوان گواهینامه
	۳. فرد توانایی مشارکت و همکاری در فرآیندهای اجرایی و هدایت تیمی برای انجام پروژه‌های کوچک و قدرت پشتیبانی فنی فعالیت‌های فردی و گروهی زیرمجموعه را دارد. ۴. فرد می‌تواند با اجرای دستورالعمل‌های کنترل کیفیت بر انجام بازرسی‌های فنی و کیفی نظارت نماید. ۵. فرد می‌تواند مستندات فنی درخصوص مسئولیت‌های محوله را تهیه نماید. ۶. فرد می‌تواند در فرآیندهای اجرایی، حسب شرایط مختلف در محدوده تحت سرپرستی تصمیم‌گیری کند. ۷. فرد می‌تواند دستورالعمل‌های کاری در جهت بهبود محیط کار و ارتقای سطح بهداشت شغلی و ایمنی محیط کار را اجرا نماید.	۳. دیپلم + گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای سطح ۵ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کاردانی	
۷	در این سطح: ۱. فرد می‌تواند با برنامه‌ریزی و سازماندهی منابع ارائه هدایت و اجرای طرح‌های فنی را به‌عهده گیرد. ۲. فرد می‌تواند با ابتکار عمل و خلاقیت، طرح محصولات جدید را ارائه و سیستم‌ها و فرآیندهای تولید آنها را طراحی کند. ۳. فرد می‌تواند با انجام مطالعات کاربردی به ارتقا و بهینه‌سازی فرآیندهای تولید محصول، ارتقای عملکرد ماشین‌آلات و تجهیزات و شناسایی عیوب فرآیندها و رفع آنها بپردازد. ۴. فرد می‌تواند با بهینه‌سازی و مستندسازی فرآیندهای انجام کار به ارزیابی کیفی فرآیندها و کنترل عملیات بپردازد. ۵. فرد می‌تواند به انتقال تجربیات، اطلاعات فنی و آموزش‌های علمی - کاربردی افراد تحت سرپرستی خود بپردازد. ۶. فرد می‌تواند با تجزیه و تحلیل مسائل به تفسیر طرح‌ها و آثار تولیدی و ارزیابی آنها در حوزه تخصصی خود بپردازد. ۷. فرد می‌تواند براساس دانش و مهارت خود به‌طور مستقل هدایت و سرپرستی فعالیت‌های دیگران را در طرح‌های دیگران به‌عهده گیرد. ۸. فرد توانایی تجهیز کارگاه‌ها و خطوط تولید و راه‌اندازی ماشین‌آلات و به‌کارگیری ابزار مورد نیاز در اجرای پروژه را دارد. ۹. فرد توانایی مدیریت انتخاب و پیاده‌سازی مدل‌های سرویس و نگهداری و تعمیرات تجهیزات را دارد. ۱۰. فرد توانایی پیاده‌سازی سیستم‌های نوین در جهت ارتقای سطح بهداشت شغلی و ایمنی محیط کار را دارد.	در این سطح فرد علاوه بر شرایط عمومی شغلی باید یکی از شرایط زیر را داشته باشد: ۱. کارشناسی فنی/ حرفه‌ای مرتبط ۲. کارشناسی نظری/ کارشناسی فنی یا حرفه‌ای غیرمرتبط + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کارشناسی ۳. کاردانی + گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای سطح ۶ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کارشناسی	مهندس فنی/ کارشناس حرفه‌ای
۸	در این سطح: ۱. فرد می‌تواند به‌طور مستقل به بررسی تحلیل طراحی برنامه‌ریزی اجرا و ارزیابی امور فنی و مدیریتی، مدیریت	در این سطح فرد علاوه بر احراز شرایط عمومی شغلی این سطح باید یکی از شرایط زیر را نیز داشته باشد: ۱. مهندسی فناوری ارشد/ کارشناسی حرفه‌ای ارشد	مهندس ارشد فنی/ کارشناس ارشد حرفه‌ای

عنوان گواهینامه	شرایط کسب گواهینامه سطح	شاخص‌ها و معیارها (شایستگی‌های فنی و غیرفنی)	سطح
	مرتبط ۲. کارشناسی ارشد نظری/ مهندسی فناوری ارشد یا کارشناس حرفه‌ای ارشد غیرمرتبط + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کارشناسی ارشد ۳. مهندس فناوری/ کارشناسی حرفه‌ای/ کارشناسی نظری + گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای سطح ۷ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع کارشناسی ارشد	بازده و خروجی کار در سطوح و بخش‌های تخصصی بپردازد. ۲. فرد می‌تواند با ابتکار عمل و خلاقیت و با دستیابی به دانش تخصصی براساس دانش و مهارت‌های قبلی خود به توسعه فناوری‌ها بپردازد. ۳. فرد توانایی پژوهش در حوزه‌های توسعه فناوری بهینه‌سازی فناوری تجاری‌سازی فناوری و یا بومی‌سازی آنها را دارد. ۴. فرد توانایی تهیه مستندات فنی و گزارش‌های حرفه‌ای و دستورالعمل‌های اجرایی فناوری‌های مختلف در سطح کلان پروژه را دارد. ۵. فرد توانایی شناسایی بررسی و نظارت بر پیاده‌سازی سیستم‌های نوین در جهت ارتقای سطح بهداشت شغلی و ایمنی محیط کار را دارد. ۶. فرد توانایی کارآفرینی خلق و راه‌اندازی عرصه‌های جدید کسب‌وکار را دارد. ۷. فرد توانایی حل مشکلات و مسائل جاری در حوزه تخصصی خود را دارد. ۸. فرد توانایی انتقال اطلاعات و آموزش در حوزه تخصصی خود را دارد.	
مهندس خبره فنی/ کارشناس خبره فنی	در این سطح فرد علاوه بر شرایط عمومی شغلی باید یکی از شرایط زیر را داشته باشد: ۱. مهندسی فناوری خبره/ کارشناسی حرفه‌ای خبره مرتبط ۲. دکتری نظری/ مهندسی فناوری خبره یا کارشناس حرفه‌ای خبره غیرمرتبط + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع دکتری ۳. مهندسی فناوری ارشد/ کارشناسی حرفه‌ای ارشد/ کارشناسی ارشد نظری + گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای سطح ۸ + گواهینامه‌های مهارت و فناوری دوره‌های تکمیلی بین سطوح تحصیلی مقطع دکتری	در این سطح: ۱. فرد قابلیت تحلیل چندجانبه و ابعادنگر در پروژه‌های تخصصی (اقتصادی، اجتماعی، اجرایی، محیط زیست و...) را دارد. ۲. فرد توانایی راهبری آموزش و پژوهش در مرزهای فناوری و دانش روز دنیا در تخصص مربوطه (ارائه نظریه جدید و تولید دانش) را دارد. ۳. فرد توانایی تصمیم‌گیری در شرایط خاص (مدیریت بحران) و قدرت تحلیل و قضاوت را دارد. ۴. فرد یا احاطه بر یافته‌های علمی و فناوری به‌طور مستقل در مسیر توسعه و نوآوری در گسترش مرزهای فناوری و دانش صاحب‌نظر می‌باشد. ۵. فرد توانایی تصمیم‌گیری و یا ارائه مشاوره در سطوح تخصصی و فوق تخصصی جهت طراحی و عملیاتی نمودن سازماندهی خدمات عملکردها و فرآیندها در حوزه مدیریت خود را دارد. ۶. فرد حداقل یکی از قابلیت‌های توسعه فناوری، بهینه‌سازی فناوری، تجاری‌سازی فناوری و با مهندسی معکوس آن فناوری را دارد. ۷. فرد می‌تواند با استفاده از سازوکارهای آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری در حوزه‌های مهارت و فناوری نسبت به ترسیم چشم‌انداز و تدوین اسناد راهبردی اقدام کند.	۹
	سمت‌های مدیریت سیاسی که به‌عنوان مقام در قانون مدیریت خدمات کشوری محسوب می‌شوند.	توسط شورا مشخص می‌شود	۱۰

منابع و مأخذ

۱. قانون برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور.
۲. قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور.
۳. قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور.
۵. قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور.
۶. قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی.
۷. سیاست‌های کلی اشتغال کشور، ابلاغی مقام معظم رهبری، ۱۳۹۰.
۸. مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۹. مصوبات هیئت وزیران.
۱۰. گزارش آشنایی نمایندگان با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۰.
۱۱. قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش.
۱۲. گزارش الزامات تشکیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۰.
13. UNEVOC-UNESCO e-froum, 2009-2011.
14. The engineering of technical and vocational education, Bibliothèque nationale du Québec, 2004.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۵

عنوان گزارش: گزارش الزامات تشکیل نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین کنندگان: محبوبه محمدعلی، مهدی اسمعیلی، عبدالحسین نفیسی

ناظران علمی: علی اخوان بهبهانی، ابراهیم آزاد

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۷/۲۶